

Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně

Provozně ekonomická fakulta

Ústav statistiky a operačního výzkumu

Srovnání regionální struktury nezaměstnanosti v kraji Vysočina

Bakalářská práce

Vedoucí:
Ing. Václav Adamec, Ph.D.

Aneta Benáčková

Brno 2006

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně podle metodických pokynů vedoucího bakalářské práce a s využitím uvedené literatury.

V Brně dne 26.5.2006

.....

Poděkování:

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce panu Ing. Václavu Adamcovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi v průběhu zpracování bakalářské práce poskytoval.

Abstrakt:

Tato bakalářská práce analyzuje a srovnává nezaměstnanost v jednotlivých okresech kraje Vysočina – Jihlava, Havlíčkův Brod, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou. Celkový počet uchazečů o zaměstnání včetně žen, absolventů škol a občanů se změněnou pracovní schopností a počet uchazečů na 1 volné místo během je hodnocen v průběhu let 2001 až 2005. Věková a vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání je zpracována za rok 2005.

Mezi nejrizikovější skupiny uchazečů o zaměstnání patří absolventi škol a mladiství, osoby se zdravotním postižením, uchazeči starší 50 let a ženy s malými dětmi.

Jednou z nejvíce nezaměstnaností ohrožených skupin se dlouhodobě stále jeví obyvatelé okrajových částí regionů. Ti se, v důsledku špatného stavu dopravní obslužnosti, stále hůře dopravují do vzdáleného zaměstnání.

I když Vysočina patří ke krajům s průměrnou mírou nezaměstnanosti, lze velmi snadno vysledovat regionální rozdíly. Okres Pelhřimov patří k okresům s nejnižší mírou nezaměstnanosti v celé České republice, oproti tomu okres Třebíč má míru registrované nezaměstnanosti vysoko nad celorepublikovým průměrem.

Klíčová slova: nezaměstnanost, kraj Vysočina

Abstrakt:

This bachelor thesis analyzes and compares unemployment rates in the districts of the administrative region Vysočina – Jihlava, Havlíčkův Brod, Pelhřimov, Třebíč and Žďár nad Sázavou. Total number of registered job applicants including women, recent graduates, people with a disability and number of applicants for single vacancy is evaluated during years 2001 through 2005. Age and educational structure of registered job applicants is assessed for year 2005. The most endangered job applicants by unemployment are recent graduates of schools and juveniles, people with disability, job applicants over 50 and women caring for children.

One of the most endangered groups by joblessness is an inhabitant of peripheral areas of the region. Mainly due to reduced potential to commute daily to remote cities.

Despite, the region of Vysočina displays an average registered unemployment rate; there are considerable differences within smaller geographical units, the districts. District of Pelhřimov belongs to those with the lowest unemployment rate in the Czech Republic, while district of Třebíč has the registered joblessness high above the country's mean level.

Keywords: unemployment rate, region Vysočina

OBSAH:

1. ÚVOD	6
2. LITERÁRNÍ PŘEHLED STUDOVANÉ PROBLEMATIKY	7
2.1. Trh práce	7
2.1.1. Poptávka po práci	7
2.1.2. Nabídka práce	7
2.1.3. Poruchy na trhu práce	9
2.2. Nezaměstnanost	10
2.2.1. Měření nezaměstnanosti	12
2.2.2. Tripartita	16
2.2.3. Dlouhodobá nezaměstnanost jako životní styl	17
2.3. Politika zaměstnanosti	17
2.3.1. Cíle a nástroje státní politiky zaměstnanosti	18
2.3.2. Pasivní politika zaměstnanosti	20
2.3.3. Aktivní politika zaměstnanosti	20
3. MATERIÁL A METODIKA, CÍL PRÁCE	21
3.1. Materiál a metodika práce	21
3.2. Cíl práce	23
4. VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ DAT	24
4.1. Charakteristika kraje Vysočina	24
4.2. Havlíčkův Brod	26
4.3. Jihlava	31
4.4. Pelhřimov	35
4.5. Třebíč	40
4.6. Žďár nad Sázavou	44
4.7. Vysočina	48
5. VÝSLEDKY A DISKUZE	58
6. ZÁVĚR	62
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	63
8. SEZNAM TABULKOVÝCH PŘÍLOH	65

1. ÚVOD

Práce je jedním ze základních výrobních faktorů. Majitelé pracovní síly ji mohou, ale nemusí vynakládat. Pracovní síla je tedy zbožím, které lidé nabízí na trhu práce. Poptávku po tomto zboží mají jak firmy ziskového sektoru, tj. služby, průmysl, zemědělství, tak i organizace neziskového sektoru, tedy státní úřady, školství, zdravotnictví, armáda. S trhem práce je úzce spjata nezaměstnanost.

Nezaměstnanost je jedním z důležitých makroekonomických ukazatelů, podle kterých lze hodnotit výkonnost a vývoj národního hospodářství. Je to jev, který s sebou přináší negativní ekonomické i sociální následky. Nezaměstnanost patří mezi nejdůležitější problémy nejen v České republice, ale i celé současné Evropě.

Zatímco do poloviny 90. let 20. století byla nezaměstnanost v ČR téměř neznámým pojmem, od této doby se začaly projevovat důsledky přechodu plánované ekonomiky na tržní hospodářství. V zemi se začali stále více prosazovat zahraniční vlastníci a české firmy, aby si udržely své postavení na trhu, se musely začít přizpůsobovat. Důležitým konkurenceschopným faktorem je produktivita práce, její zvyšování vyvolalo propouštění přebytečných zaměstnanců a vznik nedobrovolné nezaměstnanosti. V posledních letech dochází vlivem prosperující ekonomiky k mírnému poklesu míry nezaměstnanosti. Do země přicházejí zahraniční investoři a o české výrobky je v cizině zájem. Na druhou stranu však dochází k výrazné kvalitativní změně tuzemské ekonomiky, tzn. že propouštějí jak firmy, které o zakázky přicházejí, tak i úspěšné a konkurenceschopné podniky. Příčinou jsou nové technologie. Nejvíce jsou ohroženi lidé na nižších postech ve vedení a administrativě. Je jich potřeba čím dál méně, například na přepážkách bank ubývá zaměstnanců už několik let, protože stále více klientů obsluhuje účty přes mobilní telefon či internet.

Celorepubliková statistika není nijak citlivá na regionální výkyvy. V ČR jsou místa s vyšší mírou nezaměstnanosti, mezi jinými severní Čechy či severní Morava, ale i mírou nižší např. Praha, Středočeský kraj. Faktory, které výrazně ovlivňují nezaměstnanost jsou poloha sledované oblasti, infrastruktura a dopravní dostupnost, možnost vzdělání a atraktivnost pro domácí, ale hlavně zahraniční investory.

Cílem práce je regionální srovnání struktury nezaměstnanosti v kraji Vysočina, který jako celek patří ke krajům s průměrnou mírou nezaměstnanosti, avšak se specifiky trhu práce a místní ekonomiky v tomto kraji.

2. LITERÁRNÍ PŘEHLED STUDOVANÉ PROBLEMATIKY

2.1. Trh práce

Tržní hospodářství se skládá z různých, relativně samostatných, ale vzájemně propojených a závislých trhů. Z hlediska funkce, kterou hospodářství plní, se jako dominující jeví trh výrobků a služeb. Tvorba tržní produkce předpokládá užití zdrojů, kterými jsou práce, půda a kapitál.

Práce patří mezi primární výrobní faktory. Je to vědomá, účelná činnost člověka a její kvalita a množství závisí na jeho fyzických a duševních schopnostech. Nositelé práce, tedy domácnosti, práci nabízí a firmy tuto práci poptávají.

Trh práce je jedním ze vzájemně propojených segmentů tržního hospodářství. Vývoj na trhu práce je pod vlivem stejných tržních zákonitostí jako ostatní trhy, ale má řadu specifických rysů, které jsou projevem výjimečnosti výrobního faktoru práce (Buchtová a kol., 2002).

2.1.1. Poptávka po práci

Poptávka po práci je určena příjmem z mezního produktu práce, tj. příjmem, který zaměstnanci přinesou. Firmy jsou pak ochotny zvyšovat poptávku po práci tak dlouho, dokud nedojde k vyrovnání mezních nákladů, tj. mzdy, kterou firmy vyplácí, s příjmem z mezního produktu práce.

Dojde-li k rovnosti, nemají již firmy zájem o dodatečné jednotky práce. Poptávka po práci je závislá zejména na vyšší mzdové sazby.

Změny mzdové sazby vyvolají za jinak stejných podmínek pohyb po křivce poptávky. Posun celé křivky poptávky po práci vyvolá například zvýšení poptávky po výrobcích nebo snížení ceny kapitálu, protože ty zapříčiní zvýšení výroby. Růst výroby si potom žádá více práce a tím dochází ke zvýšení poptávky po práci (Klíma, 2004).

2.1.2. Nabídka práce

Nabídka práce je závislá na mezních nákladech domácností při konání práce. Efekt vynaložené práce je mzda, tedy peněžní ocenění vykonané práce. Domácnosti jsou pak ochotny pracovat, když efekt plynoucí z výkonu práce je větší než náklady práce, a zvyšovat nabídku práce až do vyrovnání obou ukazatelů.

Rozhodování domácností na trhu práce je založeno na poměrování nákladů při konání práce s vyšší mzdy za práci. Významnou roli při rozhodování domácností o nabídce práce sehrává způsob, jakým chtějí využívat svůj disponibilní čas na práci a na volný čas. Způsob využití disponibilního času je závislý na úrovni mzdové sazby a na významu, který domácnosti volnému času přiřkládají.

Křivka nabídky práce znázorňuje, kolik pracovních sil či domácností vstoupí na trh práce při dané mzdové sazbě. Tvar křivky vypovídá, že s růstem mzdové sazby nabídka práce roste, ale pouze do určitého bodu, dále pak nabídka práce začne klesat. Tento jev je vyvolán substitučním a důchodovým efektem.

Substituční efekt

Mají-li domácnosti možnost svobodné volby, mohou se rozhodnout, zda při dané mzdové sazbě budou svůj disponibilní čas věnovat práci nebo volnému času.

Pokud se domácnosti nachází v nižší důchodové sféře, je pro ně výhodnější, při růstu mzdové sazby zaměnit svůj volný čas dodatečnou prací, čímž dochází ke zvýšení nabídky práce, a to až do daného bodu.

Důchodový efekt

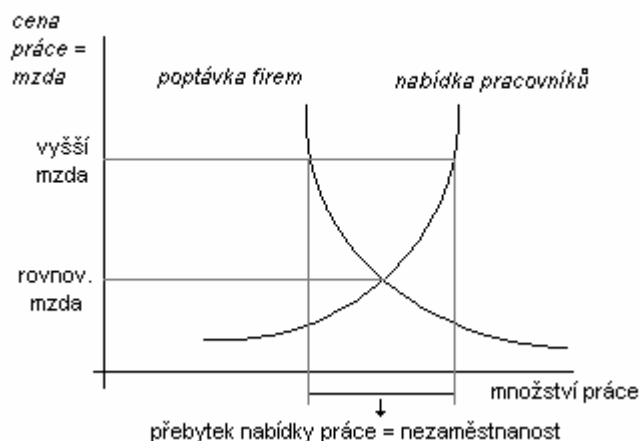
Od tohoto bodu při dále se zvyšující mzdové sazbě roste i důchod a domácnosti se již nacházejí ve vyšší důchodové sféře. Nárůst důchodu může vést k nárůstu spotřeby i ke zvýšení nároků na volný čas, a tím dochází ke snižování nabídky práce.

K posun křivky nabídky práce dochází při změně mzdových sazeb. Čím bude mzdová sazba jedné profese vyšší oproti nezměněným mzdovým sazbám v ostatních profesích, tím více lidí bude o tuto práci projevovat zájem a nabídka práce se na příslušném trhu práce zvýší, což znamená posun křivky nabídky práce doprava. Problematikou poptávky se zabývá Klíma (2004).

Dle Švarcové a kol. (2005) mohou na trhu práce nastat následující situace:

- Rovnost nabídky a poptávky – všichni, kteří chtějí za danou mzdu pracovat, získají práci, firmy nakoupí přesně tolik práce, kolik při dané mzdě poptávají; tato rovnost nastává při rovnovážné mzdě.

- Převis poptávky – firmy by koupily více práce, ale za tak nízké mzdy ji nemohou sehnat; tento stav najdeme v ekonomice, kde je nižší reálná mzda než mzda rovnovážná.
- Převis nabídky – domácnosti nabízí svou práci a část této práce však zůstává firmami nevyužita, vzniká nezaměstnanost; tento stav najdeme v ekonomice, kde jsou vyšší reálné mzdy než je mzda rovnovážná.

Trh práce a vznik nezaměstnanosti (zdroj Švarcová a kol., 2005)

Výše uvedený popis trhu práce je velmi zjednodušený, protože vůbec neuvažuje o struktuře poptávky a nabídky, která je v praxi samozřejmostí. Firmy nepotřebují jakoukoliv pracovní sílu, ale pracovní sílu s určitou kvalifikací. Běžně se proto stává, že je určitý počet volných, tedy neobsazených, pracovních míst na straně firem a zároveň jsou lidé, kteří nemohou sehnat práci, tj. nezaměstnaní, protože mají jinou kvalifikaci, než jaká je trhem práce požadována. Lidé také nehledají jakoukoliv práci, ale mají na ni určité požadavky, např. chtějí dobře placenou práci v oboru, vyhovující pracovní dobu, aby nemuseli za prací dojíždět nebo se stěhovat a měli určité perspektivy. Své požadavky má samozřejmě i firma a to dělá trh práce velmi složitým.

2.1.3. Poruchy na trhu práce

Trh práce se v reálném hospodářství vyvíjí v podmínkách nedokonalé konkurence, která má za následek strnulost nabídky práce i poptávky po práci.

Strnulost vychází z omezené volby domácností mezi málo kombinacemi mzdových sazeb a rozsahem nabídky práce, např. plný nebo částečný pracovní úvazek, vedlejší

pracovní poměr. Je také dána strukturální různorodostí práce a z ní vyplývající segmentace trhu, tedy rozdělení trhu práce na několik dílčích trhů různých profesí.

Nabídka práce je ovlivňována zásahy odborových svazů prostřednictvím kolektivních smluv, státem, právními zásahy, tržními vlivy i vlastním rozhodováním firem. Zásahy státu do trhu práce sice eliminují negativní projevy, ale mohou mít za následek zkrácenou adaptaci ekonomických subjektů. Poruchy na trhu práce vedou často k výraznějšímu zvýšení úrovně nezaměstnanosti.

2.2. Nezaměstnanost

Nezaměstnanost tedy vzniká pokud na trhu práce převyšuje nabídka zaměstnanců poptávku firem. Můžeme ji sledovat z pohledu jednotlivce nebo z pohledu celospolečenského. Z makroekonomického pohledu podle Švarcové a kol. (2005) existuje:

- Dobrovolná nezaměstnanost je stav, kdy počet nezaměstnaných je nižší nebo roven počtu volných pracovních míst. Dobrovolně nezaměstnaní mohou, při stávající mzdové sazbě, dávat přednost volnému času, studiu nebo jiným činnostem před prací. Tito lidé mají tedy pracovní sílu, ale nechtějí ji vynakládat, např. zdědili peníze a sami nemají potřebu pracovat, preferují volný čas.
- Nedobrovolná nezaměstnanost nastává tehdy, když je počet volných pracovních míst menší než počet uchazečů o práci. Tzn. že lidé chtějí a potřebují pracovat, ale nemohou odpovídající práci sehnat.
- Přirozená míra nezaměstnanosti je taková míra nezaměstnanosti, při níž jsou trhy práce v zemi v rovnováze a tlaky na mzdové a cenové hladiny jsou v ekonomice vyrovnány. Je to nejnižší udržitelná míra nezaměstnanosti, kterou může ekonomika dosahovat, aniž by inflace vykazovala tendenci ke zvyšování nebo snižování. Vyjadřuje nejvyšší udržitelnou úroveň zaměstnanosti a odpovídá potenciálnímu produktu země.

V souvislosti s přirozenou mírou nezaměstnanosti se setkáváme s pojmem hysterze na trhu práce. Přirozená míra nezaměstnanosti, jako institucionální charakteristika ekonomiky, není v čase konstantní. V důsledku zmíněné hysterze se její hodnota v určitých intervalech zvyšuje. Hysterze je způsobena např. ztrátou pracovních návyků, přílišnou výší podpory v nezaměstnanosti, přílišnou výší sociálních dávek nebo výraznou délkou poskytování podpor v nezaměstnanosti (Kliková a Kotlán, 2003).

Z celospolečenského pohledu se dobrovolná nezaměstnanost neřeší. Dnes není zákonem předepsaná povinnost pracovat a pokud se člověk dobrovolně rozhodne, že se živit prací nebude, s vědomím všech z toho vyplývajících právních dopadů, společnost to bere na vědomí. Přestává se o něj starat a sleduje pouze to, zda neporušuje zákon. Jiná situace je u nezaměstnanosti nedobrovolné. Sociální společnosti není jedno, zda se některý ze členů, ne vlastním zaviněním, dostává do sociální tísně. Vyspělé společnosti mají pro tyto případy vybudovaný záchranný sociální systém. Protože je však založen na solidaritě těch, co pracují, tzn. že z jejich daní se berou například peníze na financování podpor v nezaměstnanosti, je vždy velmi těžkou politickou i ekonomickou otázkou najít únosnou míru tohoto předělování tak, aby:

- sociální pomoc byla dostatečná, ale zároveň ne až tak vysoká, aby nespádala k jejímu zneužívání
- míra přerozdělování neúměrně netížila pracující část populace.

Na současných trzích je možno vyčlenit tři rozdílné typy nezaměstnanosti, a to z hlediska příčin jejich vzniku, na frikční, strukturální a cyklickou (Klíma, 2004):

- Frikční nezaměstnanost je spojena s neustálým pohybem lidí, kteří přecházejí z jednoho zaměstnání do jiného se stejnou nebo podobnou kvalifikací. Příčinou je snaha získat výhodnější zaměstnání, zajišťující například vyšší mzdu, lepší pracovní podmínky nebo jiné požitky. Jedná se přirozený, krátkodobý jev, který je pro tržní hospodářství pozitivní.
- Strukturální nezaměstnanost je vyvolána většími změnami ve struktuře národního hospodářství, kdy se některé výroby utlumují nebo dočasně, či zcela úplně ruší a jiné se zintenzivňují. Vliv mají také výraznější změny technologií výroby. Za této situace vzniká nesoulad mezi poptávkou po potřebných kvalifikacích a jejich nabídkou. Tato nezaměstnanost může trvat i několik let a optimálním řešením je rekvalifikace mnoha pracovníků, tedy získání nových znalostí a dovedností v perspektivním oboru.
- Cyklická nezaměstnanost je způsobena poklesem produktu, když se hospodářský cyklus nachází ve fázi kontrakce. Čím je pokles produktu větší, tím je také větší nezaměstnanost, která se projevuje prakticky v celém hospodářství. Celková poptávka po práci je nízká, dochází ke snižování mzdových sazeb a výsledkem je

další pokles produktu a ještě větší nezaměstnanost. Cyklická nezaměstnanost trvá různě dlouhou dobu, dokud nezačne opět růst produkt.

Uvedené příčiny nejsou jediné, můžeme hovořit i o nezaměstnanosti sezónní, technologické, skryté a otevřené atd. V praxi často dochází k jejich kombinacím, které výsledné účinky znásobují.

Nízká a krátkodobá nezaměstnanost se z makroekonomického hlediska prospěšná a umožňuje efektivně využívat zdrojů společnosti, kdežto vysoká a dlouhodobá nezaměstnanost je pro společnost obrovským zlem.

K rozhodnutí, zda má společnost nízkou či vysokou nezaměstnanost, je třeba ji umět změřit.

2.2.1. Měření nezaměstnanosti

V České republice sledují nezaměstnanost dvě instituce:

1. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, které sleduje tzv. registrovanou nezaměstnanost dle evidence úřadů práce.

Podle nové metodiky se ve výpočtu registrované míry nezaměstnanosti odlišně zahrnují některé skupiny osob jak do čitatele, tak do jmenovatele. Na rozdíl od původní metodiky, kdy byl čítatel tvořen počtem všech neumístěných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadů práce, je podle nové metodiky tvořen počtem tzv. dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání včetně občanů Evropské unie (EU) a Evropského hospodářského prostoru (EHP). Jedná se o evidované nezaměstnané, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání a při nabídce vhodného pracovního místa mohou do něj bezprostředně nastoupit, tzn. nejsou ve vazbě, ve výkonu trestu, nevykonávají základní vojenskou nebo civilní službu, nepobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo hmotné zabezpečení po dobu mateřské dovolené, nejsou v pracovní neschopnosti, nejsou zařazeni do rekvalifikačních kurzů a nevykonávají krátkodobé zaměstnání. Jmenovatel tvořený pracovní silou, v původní metodice počtem zaměstnaných z výběrových šetření pracovních sil a počtem všech neumístěných uchazečů, byl v nové metodice rozšířen o součet zaměstnaných občanů EU (EHP) s počtem pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnání či živnostenským oprávněním (zdroj Český statistický úřad, 2006).

2. Český statistický úřad, který sleduje tzv. obecnou míru nezaměstnanosti. Ta vychází z metodiky ILO (Mezinárodní organizace práce), která je založena na bázi výběrových šetření pracovních sil (VŠPS). VŠPS probíhá v terénu, tzn. že zaměstnanci Českého statistického úřadu (ČSÚ) chodí a ptají se podle určitých pravidel přímo lidí. Tato šetření ukazují nižší počty lidí bez práce, protože jistá část lidí pracuje na černo a přitom jsou registrovaní jako nezaměstnaní.

Metodika ukazatelů VŠPS

Předmětem šetření ve VŠPS jsou domácnosti bydlící v náhodně vybraných bytech. Podle rezoluce z října 1982 lze populaci podle vztahu k trhu práce členit na ekonomicky aktivní obyvatelstvo, tj. zaměstnané a nezaměstnané, a obyvatelstvo ekonomicky neaktivní. Ukazatele VŠPS se soustřeďují na populaci starší 15-ti let. Mladší osoby jsou vždy považovány za ekonomicky neaktivní.

Za nezaměstnané se dle metodiky ILO považují osoby, které ve sledovaném období souběžně splňovaly následující tři podmínky:

- nebyly zaměstnané
- v průběhu posledních 4 týdnů hledaly aktivně práci, a to například prostřednictvím úřadů práce, soukromých zprostředkovatelen, inzerce atd.
- byly připraveny k nástupu do práce, tj. během referenčního období byly k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů

V ostatních případech jsou klasifikovány jako osoby zaměstnané nebo ekonomicky neaktivní. Je nutné odlišovat takto vymezené nezaměstnané od registrovaných uchazečů o zaměstnání podle evidence úřadů práce. Odchyłka mezi počty nezaměstnaných VŠPS a počty uchazečů o zaměstnání Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) se vyskytuje dlouhodobě. Lze předpokládat, že vedle odlišného metodického vymezení ukazatelů je tato skutečnost důsledkem dalších faktorů:

- Prioritou je dotaz na ekonomickou aktivitu respondentů v referenčním týdnu. Jestliže respondent uvedl, že v tomto týdnu pracoval alespoň 1 hodinu, je striktně podle metodiky ILO klasifikován jako osoba v zaměstnání. Vzhledem k nutnosti dodržení anonymity a dobrovolnosti účasti ve výběrovém šetření ČSÚ nemá možnost porovnávat zjištěné údaje s jinými zdroji, např. s evidencí úřadů práce. V současné době se projevuje tendence sbližování obou měr nezaměstnanosti.

- Relativně vyšší míra neodpovědí je způsobena vysokým podílem prázdných bytů ve výběrovém souboru a hlavně kategorickým odmítnutím spolupráce. Lze předpokládat, že sociální skladba domácností, které odmítly spolupracovat, se může částečně lišit od sociální struktury vyšetřených domácností a je v nich nadprůměrně zastoupena skupina nezaměstnaných, kteří odmítají komunikovat. Rozdíly údajů o nezaměstnanosti mezi oběma zdroji jsou obvyklé i v členských a ostatních kandidátských zemích EU. Přitom je třeba poznamenat, že některé členské země EU obě míry nezaměstnanosti oficiálně nepublikují (zdroj Český statistický úřad, 2006).

Pro potřebu měření nezaměstnanosti je nutné seznámit se s ekonomickým statutem, který vyjadřuje základní rozdělení obyvatelstva v produktivním a poproduktivním věku podle zařazení na trhu práce. Tato populace je členěna na ekonomicky aktivní obyvatelstvo, tj. zaměstnané a nezaměstnané a ekonomicky neaktivní obyvatelstvo tedy všechny osoby, které nebyly zaměstnány během referenčního období a v současnosti nejsou ekonomicky aktivní (Klíma, 2004).

Speciální ukazatele jsou:

- pracovní síla zahrnuje všechny osoby od 15-ti let, které splňují požadavky na zařazení mezi zaměstnané nebo nezaměstnané
- zaměstnaní jsou všechny osoby starší 15-ti let, které během referenčního období příslušely mezi placené zaměstnané nebo zaměstnané ve vlastním podniku
- nezaměstnaní jsou všechny osoby 15-ti leté a starší, které ve sledovaném období nebyly zaměstnané nebo hledaly aktivně práci nebo osoby, které byly připraveny k nástupu do práce; registrovaní nezaměstnaní je ta část nezaměstnaných, která pro aktivní vyhledávání práce využívá služeb profesionálních organizací, a to státních tedy úřadů práce nebo soukromých, tzn. zprostředkovatelen práce
- podzaměstnaní jsou všechny osoby v placeném zaměstnání včetně pracujících ve vlastním podniku, které ve sledovaném období nedobrovolně pracovaly kratší dobu, než je běžná pracovní doby určená pro danou činnost.

Relativní ukazatel

Míra nezaměstnanosti vyjadřuje v procentech podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle. K výpočtu se používá obecný vzorec:

$$u = \frac{U}{L} * 100$$

u.....míra nezaměstnanosti

U.....nezaměstnaní

L.....pracovní síla

Rozdíl mezi různými mírami nezaměstnanosti je v použité metodice stanovení čitatele a jmenovatel, ale rovněž i v přesnosti dat a časové srovnatelnosti obou údajů. Poněvadž má metodika velký vliv na hodnotu vypočítané míry nezaměstnanosti, je nutno vždy velmi důsledně rozlišovat, o jaký ukazatel se jedná.

Makroekonomické ukazatele

- Obecná míra nezaměstnanosti je ukazatel získaný z výsledků šetření podle mezinárodních definic a doporučení. V čitateli i jmenovateli vzorce jsou osoby uváděny podle místa pobytu. Přičemž čítec zahrnuje nezaměstnané a jmenovatel zahrnuje pracovní sílu tzn. zaměstnané a nezaměstnané.
- Specifické míry nezaměstnanosti jsou ukazatele uvádějící nezaměstnanost určité skupiny obyvatelstva. Tzn. že lze určit nezaměstnanost např. podle věku, vzdělání či pohlaví. Čítec zahrnuje všechny nezaměstnané z dané skupiny obyvatelstva a jmenovatel zahrnuje pracovní sílu, tj. zaměstnané a nezaměstnané z téže skupiny.
- Registrovaná míra nezaměstnanosti je ukazatel, jehož konstrukce vychází z dostupných zdrojů úřadu práce a státní statistiky, kterými jsou v čitateli přesná evidence registrovaných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, vedená úřady práce v okrese trvalého bydliště uchazeče. A ve jmenovateli počet registrovaných, neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce, plus počet zaměstnaných v národním hospodářství.
- Míra ekonomické aktivity je ukazatel vyjadřující podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných, tedy pracovní síly na počtu všech osob starších 15-ti let (Klíma, 2004).

2.2.2. Tripartita

Subjekty, které se účastní řešení otázky efektivního využití pracovních sil v národním hospodářství a s tím související nezaměstnanosti, jsou tři: stát, zaměstnanci a podnikatelé. Tento trojúhelník se nazývá tripartita, oficiálně Rada pro sociální dialog a při jednáních se zde řeší otázky regulace mezd, zaměstnanosti atd.

1. Zaměstnanci mají zájem na co nejvyšších mzdách a na plné zaměstnanosti tedy nulové nezaměstnanosti. Zaměstnance zastupují při jednání odbory, které mají v Evropě tradičně velkou váhu a vliv.
2. Podnikatelé mají zájem na efektivně nízkých mzdách, aby měli nižší náklady a neztratili konkurenceschopnost. Podnikáním riskují svou existenci a částečně tyto rizika s nimi nesou i jejich zaměstnanci. Ne každý zaměstnanec je pro firmu přínosný. Firma potřebuje zaměstnance s určitou kvalifikací a s pozitivním vztahem k práci, tzn. že pokud se zaměstnanec práci vyhýbá nebo odvádí nekvalitní práci, je pro firmu přítěží a firma má zájem jej propustit. Pro podnikatele je existence nezaměstnanosti přínosem, protože na trhu práce je dostatek pracovních sil, ze kterých si mohou vybírat ty nejlepší. Zároveň převis nabídky práce sráží její cenu a podnikatelé mají nižší náklady, jsou tedy více konkurenceschopní a dosahují vyšších zisků. Podnikatele zastupují svazy.
3. Stát se snaží sladit tyto principiálně protichůdné zájmy a najít rozumný a společensky únosný kompromis, tzn. že na makroekonomické úrovni musí připustit určitou míru nezaměstnanosti, ovšem pouze nízkou. Státy EU připouští rozumnou hranici do výše 5 %. Ke snížení negativních dopadů této nezaměstnanosti na jednotlivce vytváří systém sociálních opatření, kde je však omezen financemi státního rozpočtu. Pokud se rozhodne zvýšit podpory v nezaměstnanosti, musí ubrat peníze v jiné oblasti, např. školství, zdravotnictví, důchody atd., anebo zvýšit daně (Švarcová a kol., 2005).

Stát je zde hned ve dvojí funkci: jednak ve funkci regulátoru trhu práce a jednak i ve funkci zaměstnavatele. Stát jako zaměstnavatel bude vždy nabízet relativně jisté zaměstnání, neboť nehrozí riziko bankrotu, pouze reorganizace, ale na druhé straně bude vždy nabízet mzdy o něco nižší než sektor soukromý.

2.2.3. Dlouhodobá nezaměstnanost jako životní styl

Tendence ve vývoji dlouhodobé nezaměstnanosti jsou patrně nejvíce alarmující jevem na trhu práce v posledních letech. Její podíl na celkovém počtu nezaměstnaných se rychle zvyšuje: v roce 1998 to bylo 30 %, v 2001 už více jak 50 %. Tento vývoj má efekty nejen v rovině ekonomické, tzn. růst nákladů na pasivní politiku zaměstnanosti, ale také v oblasti politické, kriminologické, sociální, jelikož všichni dlouhodobě nezaměstnaní jsou vnímáni jako rizikové skupiny. Oprávněně je proto dlouhodobá nezaměstnanost vnímána jako závažný problém s vysokou mírou společenského rizika.

Základní otázkou u dlouhodobě nezaměstnaných není, jako v případě krátkodobě nezaměstnaných, proč práci ztratili, ale otázka, proč ji nemohou najít ani po delší době. Důsledkem je skutečnost, že déle trvající nezaměstnanost začne být postupně vnímána jako normální stav, tzn. dotýčný se na rozdíl od jejího začátku již více či méně adaptoval na nové podmínky, zvykl si na velký objem volného času a omezené finanční zdroje a také, ať vědomě či ne, na novou sociální pozici. S postupující dobou se pak pro část dlouhodobě nezaměstnaných poněkud paradoxně stává obtížné se smířit s tím, že by se tato situace mohla změnit a že by opět mohli začít pracovat.

Nejedná se však o všechny dlouhodobě nezaměstnané, ale pouze o tu část, které vzniklá situace začne vyhovovat: v dnešní době jde zhruba o třetinu všech dlouhodobě nezaměstnaných. Významným momentem je i to, že současný systém sociální pomoci nenutí k hledání vlastních východisek ze vzniklé situace zejména tím, že by těsněji provázal pasivní politiku zaměstnanosti, tedy výplatu podpor s aktivní politikou, zejména vstupem do rekvalifikačních programů. Být nezaměstnaný, a to i dlouhodobě, se tedy některým skupinám stále vyplácí (Kuchař, 2003).

2.3. Politika zaměstnanosti

Politiku zaměstnanosti lze definovat jako soubor opatření, kterými jsou spoluvytvářeny podmínky pro dynamickou rovnováhu na trhu práce a pro efektivní využití pracovních sil.

Je součástí hospodářské politiky státu a zpravidla je výsledkem úsilí státu, zaměstnavatelů, zaměstnanců a odborů.

Politiku zaměstnanosti je možno chápat na úrovni:

- makroekonomické, kde je zaměřena např. na odstranění příčin nadměrné nezaměstnanosti a působí víceméně plošně, především na straně poptávky po práci.

Tyto programy jsou závislé na celkovém systémovém zaměření hospodářské politiky, neboť se nejedná pouze o řešení nezaměstnanosti, ale o celý systém vztahových problémů souvisejících především s ekonomickým růstem, platební bilancí a inflací.

- regionální, kde politika zaměstnanosti řeší důsledky existující nerovnováhy na trhu práce a zohledňuje regionální aspekty nezaměstnanosti pomocí různých programů.
- mikroekonomické, kde si firmy sami formulují vlastní zásady pro přijímání a propouštění pracovníků, pro vývoj mezd a pro další související záležitosti v intencích platných legislativních norem (Kliková a Kotlán, 2003).

V EU je velký význam přikládán regionální politice, přičemž pro období let 2000 až 2006 byly stanoveny priority: podpora rozvoje regionů s důrazem na investice do výroby a trvale udržitelný rozvoj, podpora ekonomické a sociální restrukturalizace regionů, podpora adaptace a modernizace vzdělávání, rekvalifikace a zaměstnanosti. Zvláštní důraz je kladen na podporu nezaměstnanosti. Je zájmem každé vlády využít politických a ekonomických nástrojů k tomu, aby míra nezaměstnanosti byla co nejnižší.

Rovněž i v České republice je při vymezení hospodářsky problémových oblastí sledován a vyhodnocován trh práce, a proto v tomto smyslu přijala vláda ČR v roce 1999 Národní plán zaměstnanosti, který je každý rok konkretizován v Národních akčních plánech zaměstnanosti. Realizace těchto plánů směřuje nejen sociálnímu zabezpečení nezaměstnaných, ale především k jejich motivaci ke změně stavu a k zajištění odpovídající úrovně kvalifikace a flexibility pracovní síly vůbec při současném vytváření nových pracovních míst (Dufek, 2002).

2.3.1. Cíle a nástroje státní politiky zaměstnanosti

Státní politika zaměstnanosti, realizovaná zpravidla na makroekonomické a regionální úrovni, se dle Klikové a Kotlána (2004) orientuje zejména na tyto aktivity:

- na přípravu adaptabilní pracovní síly, která bude schopná přizpůsobit se potřebám trhu práce
- na rozvoj infrastruktury trhu práce, zabezpečující zprostředkovatelské, informační a rekvalifikační služby
- na vytváření podmínek pro územní mobilitu pracovních sil, a to odpovídající bytovou politikou, rozvojem dopravní infrastruktury apod.

- na zajištění nebo prohloubení profesní flexibility pracovních sil
- na zmírnění negativních důsledků technického rozvoje a strukturálních změn na trhu práce
- na podporu pracovního začleňování osob s omezenou možností uplatnění se na trhu práce
- na zlepšení struktury zaměstnanosti v odvětvích a regionech

Cíle státní politiky zaměstnanosti:

- dosažení rovnováhy mezi nabídkou práce a poptávkou po práci
- produktivní využití zdrojů pracovních sil
- zabezpečení práv občanů

Naplňování těchto cílů probíhá prostřednictvím široké škály činností, z nichž k nejdůležitějším patří:

- poradenská služba při volbě zaměstnání
- zprostředkování práce
- podpora profesního vzdělávání
- poskytování služeb zaměřených na udržování a vytváření pracovních míst
- poskytování podpor v nezaměstnanosti, sociálních dávek, příp. mzdového vyrovnání při zániku podniku
- výzkum a statistika trhu práce

Nástroje státní politiky zaměstnanosti:

1. Nástroje orientované na nezaměstnané osoby:

- opatření zaměřená na získání a změnu kvalifikace tzn. kvalifikační a rekvalifikační programy
- pomoc při začleňování osob na trh práce např. dotace ke mzdám zaměstnavatelům, daňová zvýhodnění, dohody o absolventské praxi
- pomoc při založení podniku
- veřejně prospěšné práce tzn. dodatečné práce orientované na veřejné zájmy

2. Nástroje orientované na zaměstnané osoby:

- opatření zaměřená na získání a změnu kvalifikace

- zkrácení normálního pracovního času a délky životní pracovní aktivity např. v odvětvích se sezónním výpadkem produkce nebo programy předčasného odchodu do důchodu

2.3.2. Pasivní politika zaměstnanosti

Pasivní politika zaměstnanosti se podílí na vytváření sociálně přijatelných podmínek pro občany dočasně nezaměstnané.

Jako nástroje jsou používány následující programy:

- příspěvek v nezaměstnanosti jako sociální pomoc nezaměstnaným s cílem udržet jejich životní úroveň
- předčasný odchod do důchodu z důvodu nepříznivé situace na trhu práce

Výdaje na pasivní politiku většinou nepředstavují pozitivní řešení problému nezaměstnanosti a v ojedinělých případech mohou vést až k sociálnímu parazitizmu.

2.3.3. Aktivní politika zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti byla od počátku zaměřena na konkrétní cílové skupiny, kterými jsou většinou nejvíce ohrožené skupiny nezaměstnaných, tzn. lidé polokvalifikovaní, s nevhodnou kvalifikací, osoby se zdravotními nebo jinými handicapy.

Aktivní politiku zaměstnanosti lze chápat jako všechna opatření, která aktivně stimulují nezaměstnané ke změně jejich postavení na trhu práce. Cílem aktivní politiky je zvýšení nezaměstnanosti a změna struktury nezaměstnanosti.

Nástroje aktivní politiky jsou z důvodu mezinárodní srovnatelnosti v rámci zemí v EU zatříděny do 5 skupin:

1. Veřejné služby zaměstnanosti, tzn. zprostředkování práce, intenzivní poradenství a kurzy, podpora pracovní mobility.
2. Pracovní příprava a výcvik, tedy pracovní příprava a rekvalifikace pro nezaměstnané.
3. Programy pro nezaměstnanou mládež.
4. Podpora tvorby nových pracovních míst a to v soukromém sektoru, ve veřejném sektoru a pomoc osobám, které se rozhodly samostatně podnikat.
5. Programy pro handicapované osoby.

Aktivní programy jsou považovány za efektivnější způsob boje s nezaměstnaností než pasivní, protože výdaje vynaložené na uplatnění aktivní politiky představují investici, která má určitou návratnost (Kliková a Kotlán, 2003).

3. MATERIÁL A METODIKA, CÍL PRÁCE

3.1. Materiál a metodika práce

Za účelem odhalení problémů na trhu práce je třeba provést analýzu, která je založena nejen na teoretických poznatcích publikovaných v řadě ekonomických publikací, ale i na vhodném výběru údajů a metod pro jejich zpracování. Jeden z nejdůležitějších kroků je sběr a shromáždění informací, statistických dat a nových poznatků, jejich nastudování a rozčlenění pro budoucí využití.

Podklady pro zpracování první části, tzn. literárního přehledu jsou z publikací ekonomů, kteří se mimo jiné zabývají teorií nezaměstnanosti. Tyto publikace byly zapůjčeny v knihovně Mendelovy lesnické a zemědělské univerzity v Brně a v Moravské zemské knihovně. Významným zdrojem informací byl internet, především stránky Českého statistického úřadu (www.czso.cz) a Ministerstva práce a sociálních věcí (www.mpsv.cz).

V první části práce je tedy nezaměstnanost sledována z teoretického hlediska. Je zde popsán trh práce, jako jeden ze segmentů tržního hospodářství, poptávka firem po práci, nabídka práce domácnostmi a jejich rozhodování o využití svého disponibilního času.

Dále jsou zde popsány jednotlivé druhy nezaměstnanosti z hlediska jedince, tzn. dobrovolná a nedobrovolná, i z hlediska příčin jejich vzniku tedy frikční, strukturální a cyklická. V této části práce je také popsána metodika výpočtu míry nezaměstnanosti. Dále je zde objasněn pojem tripartita a sociální parazitizmus. V závěru teoretické části je popsána politika zaměstnanosti, její cíle a nástroje.

Za teoretickou částí následuje vlastní zpracování dat a samotná analýza jednotlivých regionů kraje Vysočina - Třebíčsko, Jihlavsko, Havlíčkobrodsko, Pelhřimovsko a Žďársko, která je založena na časovém a prostorovém srovnání. Na závěr i analýza kraje Vysočina jako celku.

Časové řady údajů tvoří roční hodnoty registrované míry nezaměstnanosti, celkový počet uchazečů o zaměstnání včetně žen, absolventů škol a občanů se změněnou pracovní schopností a počet uchazečů na 1 volné místo během let 2001 až 2005 v jednotlivých regionech kraje Vysočina. Věková a vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání je analyzována za rok 2005 v jednotlivých okresech. Roční údaje daných ukazatelů byly převzaty z materiálů získaných na krajských webových stránkách Českého statistického úřadu Jihlava v sekci archiv za roky 2001 až 2005. Hodnoty jsou vypočteny z údajů

zveřejňovaných Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR na základě zpráv z úřadů práce v jednotlivých oblastech.

Podklady pro vzdělanostní a věkovou strukturu uchazečů byly staženy z integrovaného portálu Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) ze statistik nezaměstnanosti. Součástí zpracování práce a celkové analýzy byla i návštěva Úřadu práce Jihlava.

Při výpočtu registrované míry nezaměstnanosti se odlišně zahrnují některé skupiny osob jak do čitatele, tak do jmenovatele. Čítatel je tvořen počtem tzv. dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání včetně občanů Evropské unie (EU) a Evropského hospodářského prostoru (EHP). Jedná se o evidované nezaměstnané, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání a při nabídce vhodného pracovního místa do něj mohou bezprostředně nastoupit. Jmenovatel je tvořen pracovní sílou, počtem zaměstnaných občanů EU (EHP) a počtem pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnání či živnostenským oprávněním. Údaje o počtu zaměstnaných jsou počítány jako klouzavé průměry za posledních 12 měsíců.

Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo se vypočítá jako podíl všech neumístěných uchazečů o zaměstnání a počtu volných pracovních míst celkem.

Vzdělanostní struktura vychází z číselníku vzdělání podle úřadů práce České republiky. Kategorie použity při zpracování bakalářské práce v sobě zahrnují příslušné stupně dosaženého vzdělání:

- Základní - bez vzdělání; nedokončený 1. stupeň základní školy, neúplné základní vzdělání, dokončený 1. stupeň základní školy; základní vzdělání, jednoletá a dvouletá praktická škola.
- Vyučení - nižší střední vzdělání, tříletá příprava v praktické škole; nižší střední odborné vzdělání, tedy vzdělávací programy učilišť, odborných učilišť; střední odborné vzdělání dosažené absolvováním nematuritních vzdělávacích programů poskytujících výuční list; střední nebo střední odborné vzdělání dosažené absolvováním středoškolských nematuritních vzdělávacích programů neposkytujících výuční list.
- Vyučení s maturitou - úplné střední odborné vzdělání dosažené absolvováním vzdělávacích programů středních odborných učilišť (SOU) ukončených maturitou a vzdělávacích programů SOU i středních odborných škol (SOŠ) pro absolventy tříletých učebních oborů ukončených maturitou.
- Úplné střední všeobecné s maturitou - úplné střední všeobecné vzdělání.

- Úplné střední odborné maturitou - úplné střední odborné vzdělání dosažené absolvováním vzdělávacích programů ukončených maturitou; pomaturitní studium kvalifikační.
- Vyšší - vyšší vzdělání dosažené absolvováním vzdělávacích programů vyšších odborných škol, konzervatoří a tanečních konzervatoří; pomaturitní studium specializační a inovační.
- Vysokoškolské - vysokoškolské vzdělání dosažené absolvováním bakalářských studijních programů vysokých škol; vysokoškolské vzdělání dosažené absolvováním magisterských, tj. inženýrských a lékařských studijních programů vysokých škol; vysokoškolské doktorské vzdělání dosažené absolvováním studia v doktorském studijním programu, postgraduální studium a vědecká výchova.

Práce je zpracována pomocí softwaru MS Excel 2002. Pro vzdělanostní a věkovou strukturu uchazečů o zaměstnání byl použit skupinový sloupcový graf, který porovnává hodnoty pro různé kategorie a dále výsečový graf, jehož podstatou je zachytit příspěvek každé kategorie k celkovému součtu. Tento typ byl aplikován i pro přehled zaměstnanosti. Na vývoj počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo a vývoj registrované míry nezaměstnanosti byl použit spojnicový graf se značkami v každé hodnotě.

3.2. Cíl práce

Cílem práce je srovnání regionální struktury nezaměstnanosti v kraji Vysočina, a to pomocí analýzy trhu práce ve všech jeho regionech v letech 2001 až 2005.

Nezaměstnanost v jednotlivých regionech bude hodnocena a posuzována dle registrované míry nezaměstnanosti. Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání budou v jednotlivých regionech kvantifikovány rizikové skupiny – absolventi škol, ženy a občané se změněnou pracovní schopností. Dále budou uchazeči o zaměstnání rozděleni podle věku a stupně dosaženého vzdělání. Cílem je odhalit problémy daných regionů, vyplývající z polohy regionu, jeho dopravní dostupnosti, možnosti vzdělání a atraktivnosti pro investory a navrhnout možná opatření a doporučení úřadům práce.

Dílčím cílem je srovnání hodnot nezaměstnanosti kraje Vysočina s celorepublikovými statistikami.

4. VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ DAT

4.1. Charakteristika kraje Vysočina

Charakteristika kraje Vysočina

Vysočina je jedním ze tří krajů České republiky (ČR), který je čistě vnitrozemský. Od sousedních regionů se kraj odlišuje členitostí území, vyšší nadmořskou výškou a řídkým osídlením. Rozdrobená sídelní struktura způsobuje v některých případech vylidňování menších obcí a emigraci mladých a kvalifikovaných obyvatel. Rozlohou 6 796 km² se kraj řadí mezi regiony nadprůměrné velikosti. Pouze 4 kraje ČR mají větší plošnou velikost.

Území kraje Vysočina se administrativně člení na 5 okresů, 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 26 obvodů pověřených obecních úřadů. Základní samosprávním jednotkou jsou obce, kterých bylo k 1.1.2005 v kraji 704. Průměrná populační velikost obce na Vysočině byla 725 obyvatel, tzn. nejméně ze všech krajů ČR. V kraji jsou nejčastěji zastoupeny obce s počtem obyvatel menším než 500. Statut města mělo k 1.1.2005 33 obcí, což je v rámci ČR vzhledem k velikosti kraje mírně podprůměrné.

K 1. lednu 2005 žilo na Vysočině 510 767 obyvatel, což představuje čtvrtou nejnižší lidnatost mezi kraji ČR. Ženy z toho tvořily 50,6 %. Počet ekonomicky aktivních obyvatel byl v roce 2004 49,4 %. Ve věkové struktuře dochází k oslabování dětské složky populace a naopak se posiluje stav obyvatel ve věku 65 a více let. Průměrný věk se plynule zvyšuje, ale neustále byl pod republikovým průměrem. V roce 2003 bylo v kraji v důsledku vnitřního stěhování vykázáno záporné migrační saldo. Podle seznamu kategorizovaných důvodů stěhování je nejčastější příčinou tzv. jiný důvod, dále pak následování rodinného příslušníka. Za zahraniční stěhování se považuje změna trvalého bydliště na dobu delší než jeden rok a byl v něm vykázán kladný migrační zisk. Hlavním důvodem stěhování byla změna pracoviště, druhým důvodem následování rodinného příslušníka. Největší migrační výměna byla se Slovenskem.

Ekonomická výkonnost kraje ve srovnání s ostatními regiony ČR zaostává za průměrem. Podíl kraje na hrubém domácím produktu (HDP) České republiky osciloval v posledních letech kolem 4%, což znamenalo 12. místo mezi kraji.

Silniční a železniční síť Vysočiny je strategická jak z pohledu národního tak evropského. Území kraje je součástí středoevropské urbanizované osy Berlín-Praha-

Vídeň/Bratislava-Budapešť. Chybí však kvalitní propojení okresních měst a rychlostní komunikace pro propojení severní části kraje s jižní.

Kraj má poměrně stabilizovanou síť základních škol a dostatečnou kapacitu středních škol. Problémem je jejich nedostatečné technické vybavení a zabezpečení dojížděky dětí z malých sídel. Obrovským problémem v kraji je absence vyšších odborných a vysokých škol, s čímž je spjata vzdělanost. Vysočina měla v roce 2005 třetí nejvyšší podíl obyvatel se základním a nižším vzděláním. Nespornou výhodou regionu je relativně nízký stupeň kriminality a nízký podíl sociálně rizikových skupin obyvatelstva.

Na území kraje se konají zajímavé kulturní akce, z nichž některé mají celostátní a mezinárodní charakter. Vysočina je atraktivní z hlediska celoročního turistického využití. Nabízí dobré příležitosti pro pobytovou zimní i letní turistiku a návštěvu hodnotných kulturně-historických památek.

Budoucnost cestovního ruchu bude bezpochyby patřit k formám klidné a ekologicky čisté pobytové turistiky, která je zatím reprezentována ojedinele agrofarmami, jako např. na Bystřicku a Jihlavsku a městské turistice. Je však nutné konstatovat, že počet hostů hromadných ubytovacích zařízení byl jedním z nejnižších v mezikrajském porovnání. Rovněž tak i podíl hostů ze zahraničí (zdroj ČSÚ Jihlava).

Specifika kraje Vysočina

- rozdrobená sídelní struktura; vysoký podíl obcí s méně jak 500 obyvateli; malý počet měst
- kvalitní životní prostředí; zdravé lesy, nízké znečištění ovzduší, čisté a vodohospodářsky významné vodní plochy
- poměrně mladý kraj; průměrný věk 38,9 let
- čtvrtá nejnižší lidnatost
- nízká ekonomická výkonnost; nejnižší průměrné mzdy
- slabá industrializace; příliš velký důraz na zemědělství
- suverénně nejnižší zaměstnanost v terciárním sektoru; nízký podíl podnikajících subjektů
- dobré dopravní napojení na sousední oblasti, ale chybí kvalitní propojení okresních měst; silnice ve špatném stavu
- absence vyšších odborných a vysokých škol, třetí nejvyšší podíl obyvatel se základním a nižším vzděláním

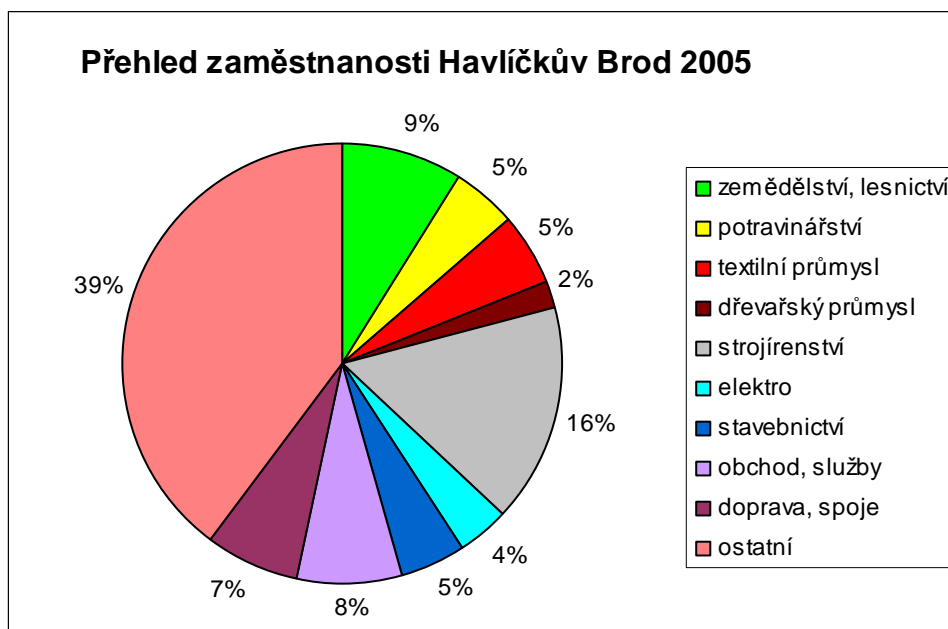
- nízký stupeň kriminality
- atraktivní pro rekreaci, zimní i letní turistiku
- málo zahraničních hostů

4.2. Havlíčkův Brod

Okres Havlíčkův Brod leží v severní části kraje Vysočina. Díky své rozloze 1 265 km² je za okresem Jihlava druhým nejmenším v kraji. Na celkovém počtu obyvatel se podílel 18,6 %, tedy 94 919 obyvateli. Hustota zalidnění byla 75,0 obyvatel na km² (tab. 1).

V hospodářství okresu hraje důležitou roli průmysl a zemědělství. Nejvýznamnější podniky se zabývají textilní a oděvní výrobou, výrobou skla, především firma Sklo Bohemia, a.s. a strojírenstvím, představované firmou ACO Industrie k.s. Ve většině podniků se počet zaměstnanců za posledních 10 let výrazně snížil, někde byla výroba přerušena úplně. Velká část zaměstnanců pracuje ve zdravotnictví, školství, stavebnictví, obchodě a službách. Největší počet ekonomicky aktivních obyvatel pracoval v roce 2005 ve strojírenství: 16 %, dále v zemědělství: 9 % (tab. 8, obr. 1). To je zaměřeno především na pěstování brambor a obilí, chov skotu a výrobu mléka.

Obr. 1: Přehled zaměstnanosti v okrese Havlíčkův Brod

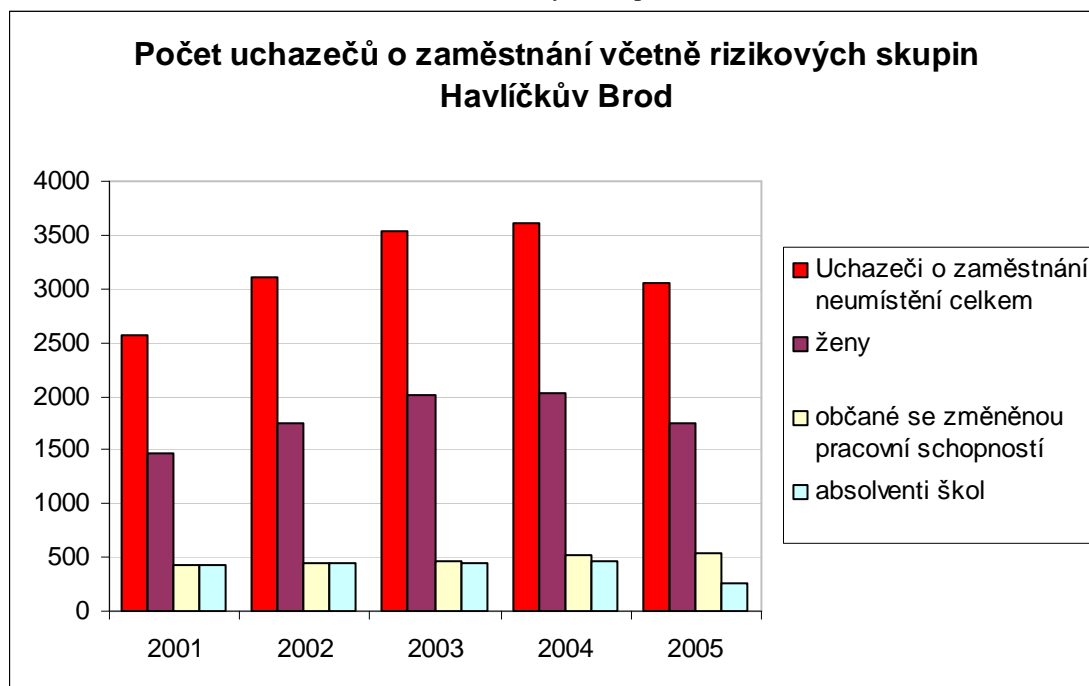
Pozn.: ostatní = fyzické počty zaměstnanců ve zdravotnictví, školství, veřejné správě, ve výzkumu a vývoji, ve zpracování dat, v oblasti peněžnictví a pojišťovnictví, ve vydavatelství a v tisku, v rekreační a sportovní činnosti a v kultuře

Na okrese bylo v roce 2005 3050 uchazečů o zaměstnání. Dle údajů z Úřadu práce patřila více než polovina evidovaných uchazečů k dlouhodobě nezaměstnaným. Oproti roku 2001 jejich počet narostl o 18,6 %. Z celkového počtu uchazečů bylo 1758 žen, 540 uchazečů se změněnou pracovní schopností a 254 absolventů škol. Ženy tvořily necelých 58 % z celkových uchazečů, jejich počet se oproti roku 2001 zvýšil o 20 %. Stejně tak vzrostl počet uchazečů se změněnou pracovní schopností. Počet absolventů se ve srovnání s rokem 2001 snížil o více jak 40% (tab. 2, obr. 2).

Dlouhodobě se při přechodu mladistvých a absolventů škol do praxe projevuje nesoulad mezi nabídkou učebních a studijních oborů a poptávkou na trhu práce. Při volbě povolání převažuje zájem o studium na středních školách, kam se hlásí a je přijata většina žáků, kteří ukončili základní školu. K této situaci přispívá i nepřiměřeně široká nabídka studijních oborů, kam jsou pak přijímáni i žáci, jejichž prospěch neodpovídá náročnému studiu. Kvalifikovanost absolventů středních škol je tudíž na nižší úrovni a uplatnitelnost na trhu práce po skončení studia je nízká. Pro velký počet absolventů maturitních oborů evidovaných na úřadu práce není možné zajistit potřebný počet jimi požadovaných pracovních příležitostí a to ani při využití podpory nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Nejhůře se umísťovali absolventi oborů a profesí jako fotograf, automechanik, autoelektrikář, truhlář. Obtížně hledali uplatnění absolventi manažerských oborů, obchodních středních škol, gymnázií, integrovaných a zemědělských středních škol. Naopak nejlépe se umísťovali absolventi oborů a profesí jako obráběč kovů, stojní zámečnick, svářeč, zedník, kameník, švadlena a laborant, tedy v oborech, kde je nedostatek učňů a kvalifikované síly. U strojírenských oborů byla velmi dobrá umísťitelnost jak středoškoláků tak vysokoškoláků. (zdroj Úřad práce Havlíčkův Brod).

Obr. 2: Počet uchazečů o zaměstnání včetně rizikových skupin v okrese Havlíčkův Brod

Registrovaná míra nezaměstnanosti vzrostla oproti roku 2001 z 5,5 % na 5,8 %. Okres Havlíčkův Brod měl po Pelhřimovu druhou nejnižší hodnotu v rámci kraje. Registrovaná míra nezaměstnanosti pro Vysočinu byla 8,2 % (tab. 2, obr. 22)

Z tab. 2 je zřejmé, že počet volných pracovních míst během let 2001 až 2005 vzrostl téměř o 60 %. Skladba byla v zásadě obdobná jako v předcházejících obdobích. Mezi volnými pracovními místy převažovaly požadavky na kvalifikované dělnické profese. Největší zájem byl o pracovníky strojírenského a textilního průmyslu. Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo byl s hodnotou 9,1 pod krajským průměrem: 11,9 a ve srovnání s rokem 2001 počet nepatrně poklesl (obr. 23).

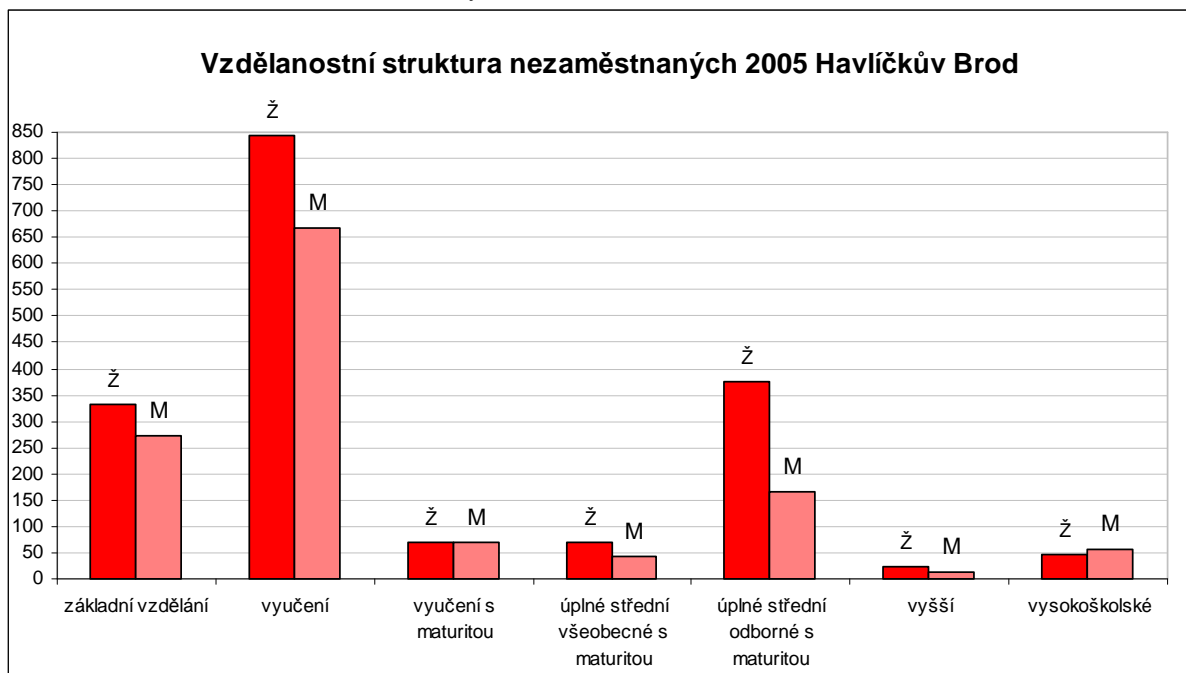
Přes uvedený zájem o textilní profese, tzn. o švadleny nebo šičky a zemědělské pracovníky zůstala poměrně velká řada těchto uchazečů o zaměstnání i nadále v evidenci Úřadu práce. Důvodů, proč tito uchazeči o zaměstnání zůstávají v evidenci, i když mají tolik požadovanou kvalifikaci na trhu práce, je hned několik: zdravotní omezení, ženy s malými dětmi, špatné dopravní spojení do zaměstnání, špatné předchozí pracovní výsledky a v neposlední řadě i nezájem o práci (zdroj Úřad práce Havlíčkův Brod).

V roce 2005 vydal úřad práce v Havlíčkově Brodě 321 rozhodnutí o povolení k zaměstnání cizinci. Ti nastupovali na volná pracovní místa, která nebylo možné obsadit uchazeči o zaměstnání, například v textilním průmyslu, kamenoprůmyslu a zemědělství. Příčinou byl přetrvávající nedostatek vhodných pracovníků s kvalifikací, kterou

zaměstnavatel požadoval, nevhodná pracovní doba a dopravní spojení (zdroj Úřad práce Havlíčkův Brod).

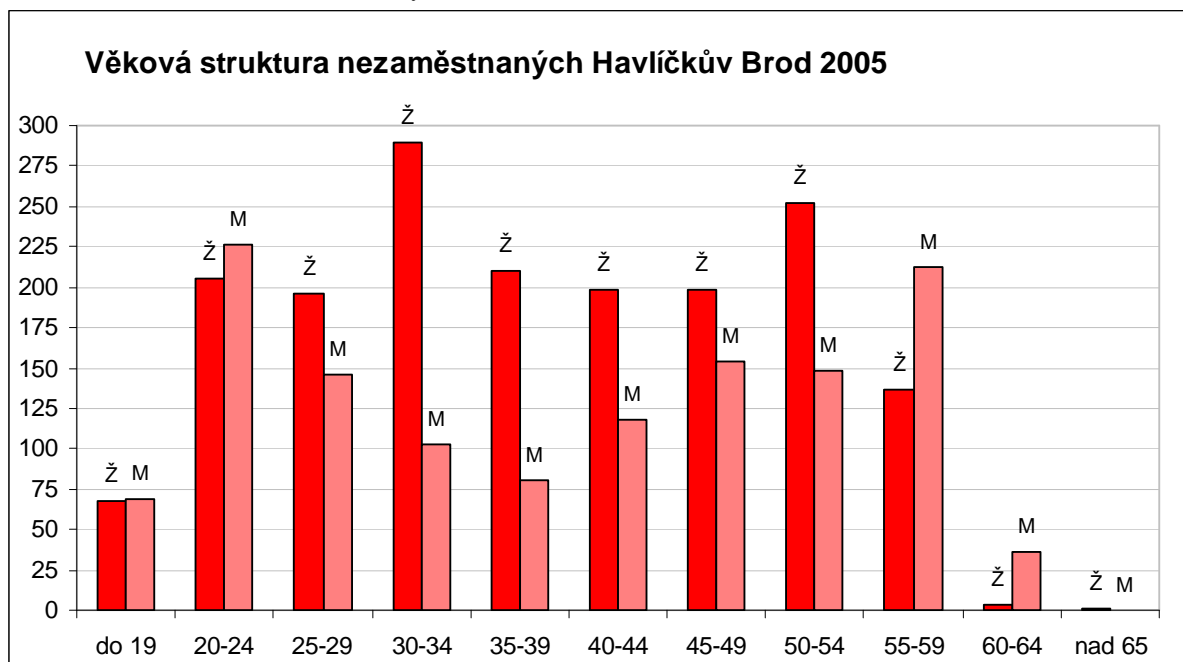
Největší podíl nezaměstnaných dle vzdělanosti obyvatel zaujímali vyučení, a to necelých 50 % ze všech uchazečů (tab. 4, obr. 3). Ve skupině vyučení s maturitou a vysokoškoláci převažovala nezaměstnanost mužů, v ostatních skupinách byla vyšší nezaměstnanost žen.

Obr. 3: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných mužů a žen na okrese Havlíčkův Brod

Z tab. 6 a obr. 4 je jasné, že muži do 24 a od 55 let měli menší příležitosti k uplatnění na trhu než ženy v této věkové kategorii. Největší rozdíl mezi nezaměstnaností mužů a žen byl ve věku 30 až 34 let, kde ženy tvořily tři čtvrtiny všech nezaměstnaných. Stejně jako v letech minulých i v roce 2005 byla nejpočetnější skupinou uchazečů o zaměstnání skupina ve věku od 20 do 24 let. Jedním z hlavních důvodů uvedené situace je poměrně vysoká nezaměstnanost absolventů středních, vyšších odborných a vysokých škol.

Obr. 4: Věková struktura nezaměstnaných mužů a žen v okrese Havlíčkův Brod

Shrnutí

Významnou roli mezi zaměstnavateli měly firmy se zahraniční majetkovou účastí. V každém mikroregionu patřily tyto firmy mezi nejúspěšnější, neboť neustále investovaly a rozšiřovaly výrobu. Úroveň vyplácených mezd u těchto firem byla ve většině případů vyšší, než je na okrese běžné. Dlouhodobě přetrvává nerovnováha mezi poptávkou a nabídkou po pracovní síle, a to zejména v okrajových oblastech. Trendy v hospodářství a obecně na trhu práce, které byly základem pro tento vývoj, budou pravděpodobně pokračovat i v následujícím období.

Dá se očekávat, že dojde k větší diferenciaci nezaměstnanosti v jednotlivých částech okresu, ale okres jako celek si přesto zachová výrazný odstup od průměrné míry nezaměstnanosti celé ČR v rozmezí 2,5 až 3,0 %.

Podle současných trendů se předpokládá, že počty volných pracovních míst se budou stále pohybovat kolem počtu 400. Zvyšující se mzdy zejména u zahraničních firem podnítí větší zájem o typy rekvalifikací, zejména u strojírenských oborů, o které byl dosud minimální zájem. K tomu by měla přispět i realizace projektů Evropského sociálního fondu, které jsou na rekvalifikace zaměřeny.

Nepříznivým faktorem na trhu práce bude i nadále zvyšující se cena dopravy a omezování dopravní obslužnosti, jimiž budou postiženy především okrajové oblasti okresu. K dalším příčinám prohlubování nezaměstnanosti bude patřit rozšiřování směnnosti,

protože počet zaměstnavatelů, kteří zavádějí třetí směnu se neustále zvyšuje (zdroj Úřad práce Havlíčkův Brod).

4.3. Jihlava

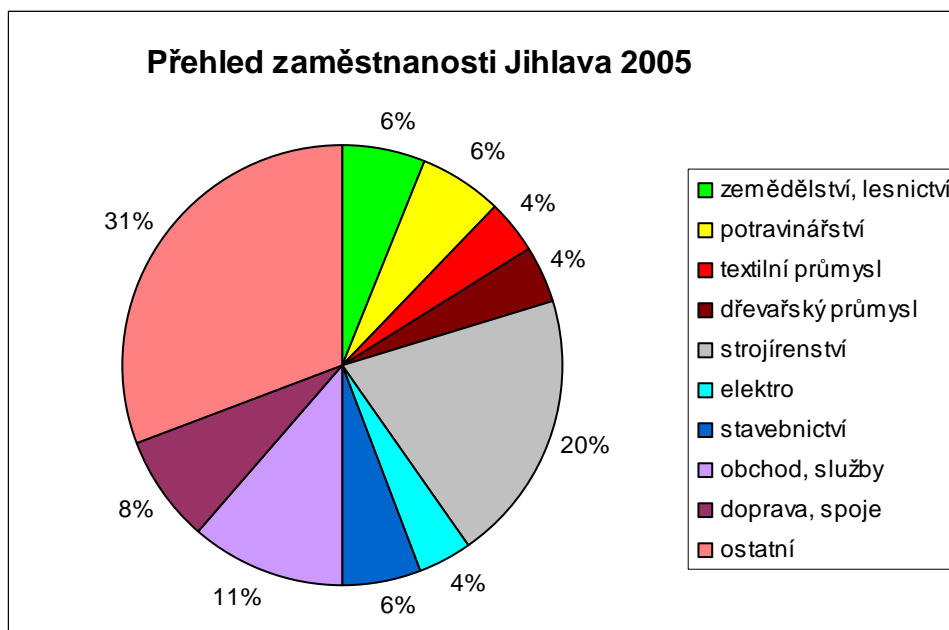
Okres Jihlava se nachází ve střední části Českomoravské vrchoviny. Od 1. 1. 2000 je okres Jihlava centrálou nově zřízeného kraje Vysočina se sídlem v Jihlavě. Díky své rozloze 1 180 km² je nejmenším okresem kraje, počet obyvatel však tvořil 21,3 % z celkového počtu, tzn. třetí nejvyšší počet: 109 004. Hustota obyvatel byla tedy největší z celého kraje: 92,4 obyvatel na km² (tab. 1).

Dominantním centrem okresu je město Jihlava, kde k 1.1.2005 žilo 48 % obyvatel okresu. Má nadprůměrně vyvinutou jak pracovní, tak obslužnou funkci s tím, že obě funkce převažují nad funkcí obytnou.

Okres Jihlava má průmyslově zemědělský charakter. Průmysl je rozmístěn převážně ve městech. Ostatní oblasti jsou vesměs spojeny se zemědělskou výrobou a se zpracováním zemědělské produkce. Nosným odvětvím hospodářství je průmysl strojírenský. Počet zaměstnanců v tomto odvětví rok od roku roste a taktéž v roce 2005 byl jejich nárůst znatelný. U nejvýznamnějšího zaměstnavatele v tomto odvětví Bosch Diesel, s.r.o. došlo k dalšímu rozšiřování výroby, a tím i ke vzniku nových pracovních míst. Tato firma působí v oblasti strojírenství jako stabilizační prvek, další významnou firmou ve strojírenství je Automotive Lighting, s.r.o.

Významný podíl měl terciární sektor, tedy obchod a služby. Dále odvětví dopravy a spojů, které zastupuje firma ICOM transport, a.s. V okresu mělo v roce 2005 velmi významný podíl stavebnictví a potravinářský průmysl, který vytváří největší firma v oblasti potravinářství v celé ČR Kostelecké uzeniny, a.s. V zemědělství a lesnictví pracovalo 6 % ekonomicky aktivních obyvatel. (tab. 8, obr. 5). Základní výroba je rostlinná s orientací na obiloviny, brambory, travní semeno, pícniny a len.

Obr. 5: Přehled zaměstnanosti v okrese Jihlava

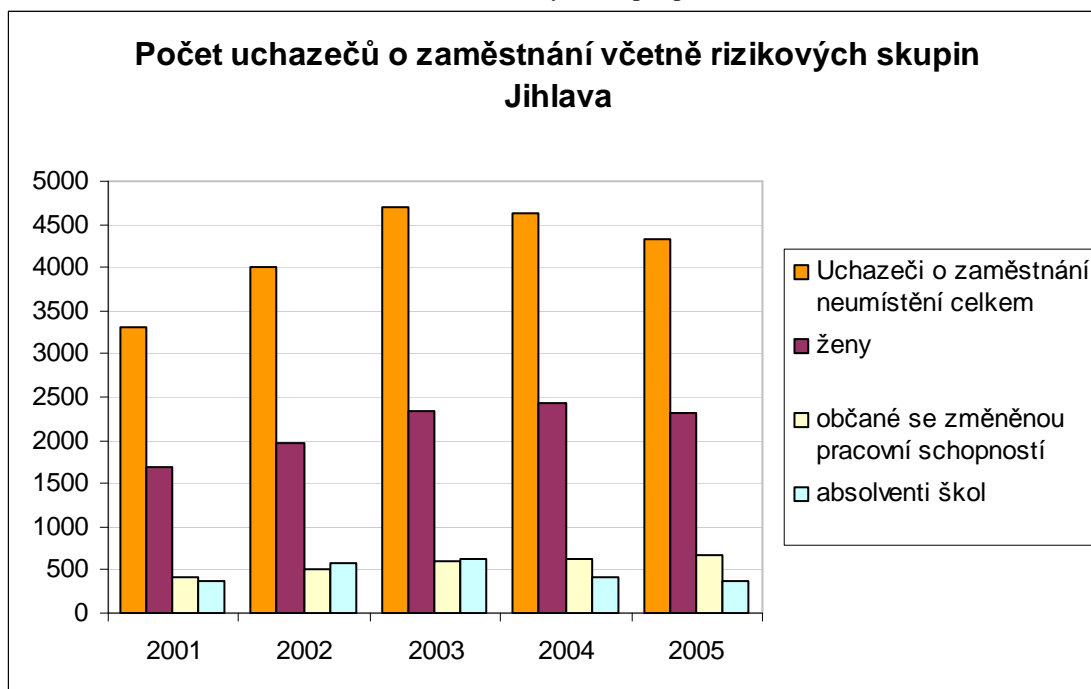

Pozn.: ostatní = fyzické počty zaměstnanců ve zdravotnictví, školství, veřejné správě, ve výzkumu a vývoji, ve zpracování dat, v oblasti peněžnictví a pojišťovnictví, ve vydavatelství a v tisku, v rekreační a sportovní činnosti a v kultuře

Na okrese bylo v roce 2005 4335 uchazečů o zaměstnání, ve srovnání s rokem 2001 jejich počet vzrostl téměř o třetinu. Z celkového počtu nezaměstnaných bylo 53,4 % žen a jejich počet vzrostl od roku 2001 o 37,2 %. Uchazečů se změnou pracovní schopností bylo ke konci roku 2005 669 a jejich počet ve srovnání s rokem 2001 stoupl o více jak 60 %. Počet nezaměstnaných absolventů škol byl v roce 2005 368. Oproti roku 2003 poklesl téměř o 70 %, ve srovnání s rokem 2001 nedošlo u této rizikové skupiny k výraznějším změnám (tab. 2, obr. 6). Absolventi škol a mladiství měli problémy s umístěním hlavně z důvodu nedostatku praxe nebo vzdělání. Jejich volba profese se totiž ne vždy přizpůsobovala potřebám trhu práce, což v důsledku vedlo k tomu, že mnozí absolventi nemohli nalézt uplatnění.

K 31.12. 2005 byly v evidenci uchazečů o zaměstnání zastoupeny všechny požadované profese. Volná pracovní místa nebyla obsazena mimo jiné z těchto důvodů: matky s malými dětmi, špatné dopravní spojení z místa bydliště na pracoviště, špatné předešlé pracovní výsledky, trvalé i dočasné zdravotní problémy. Někteří zaměstnavatelé měli z různých důvodů zvýšené požadavky na své potenciální zaměstnance a ty jim pak sloužily jako záminka pro přijetí a využívání levných zahraničních pracovníků (zdroj Úřad práce Jihlava).

Obr. 6: Počet uchazečů o zaměstnání včetně rizikových skupin pro okres Jihlava

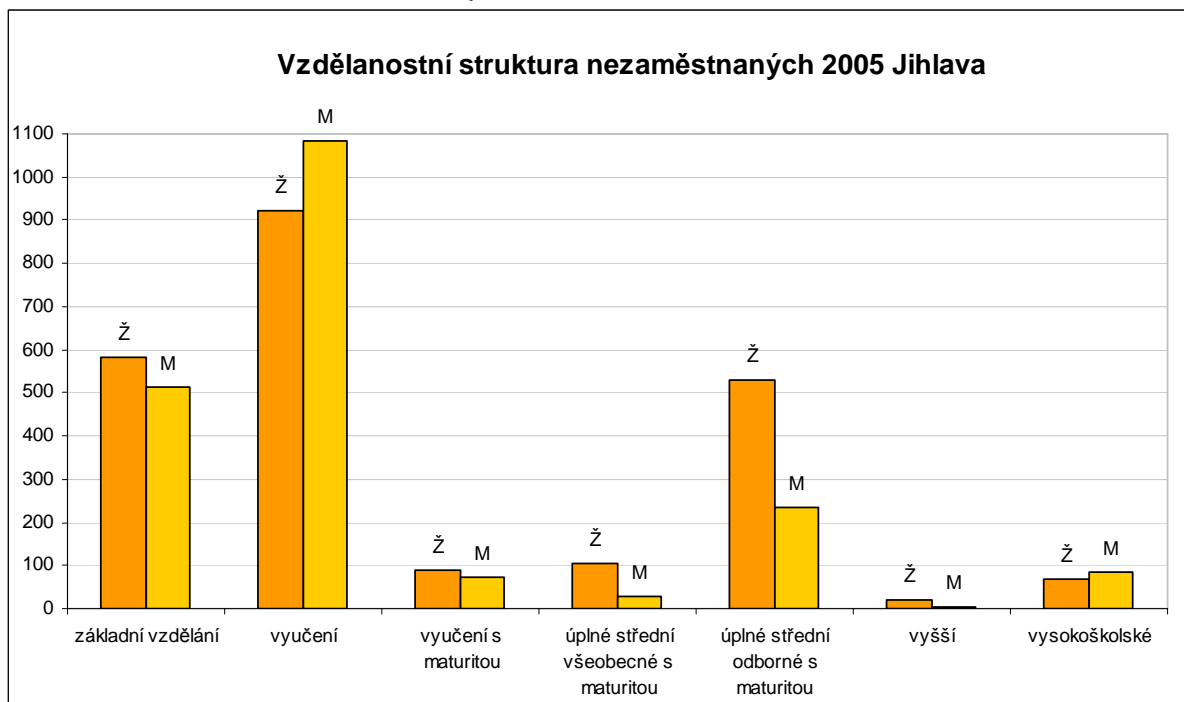
Registrovaná míra nezaměstnanosti byla 6,8 % a oproti roku 2001 vzrostla o 1 %. Neustále se však držela pod krajským průměrem 8,2 % (tab. 2, obr. 22).

Z tab. 2 je zřejmé, že počet volných pracovních míst během let 2001 až 2005 klesl téměř o 40 %. Mezi volnými pracovními místy převažovaly požadavky na kvalifikované dělnické profese. Největší zájem byl o pracovníky sklářen, kováren, potravinářského a strojírenského průmyslu. V odvětvích jako strojírenství či práce v kovárnách byl častým problémem vícesměnný provoz. Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo byl v roce 2005 7,9 a oproti roku 2001 vzrostl o 225 % (obr. 23, tab. 2).

V roce 2005 vydal Úřad práce v Jihlavě 666 rozhodnutí o povolení k zaměstnání cizinci. Většina platných pracovních povolení byla vydána pro stavebnictví: stavební dělníci, zedníci, textilní průmysl: šičky, švadleny, zemědělství a strojírenství: strojní a montážní dělníci (zdroj Úřad práce Jihlava).

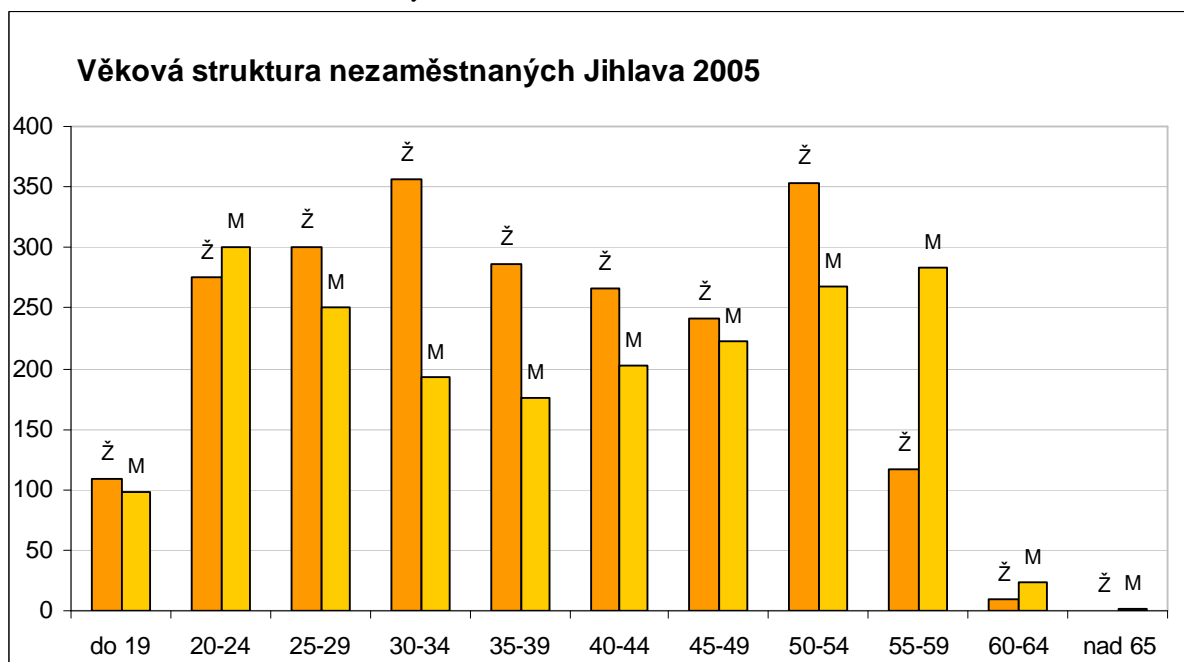
Nejvíce nezaměstnaných tvořili uchazeči bez vzdělání a vyučení, dále pak, podle oborů, uchazeči ze stavebnictví, strojírenství, textilních oborů, zemědělství a uchazeči z ekonomických a administrativních profesí (tab. 4, obr. 7). U žen jsou nejvíce ohrožené nezaměstnaností uchazečky bez vzdělání a uchazečky s úplným středním odborným vzděláním s maturitou, a to z textilního průmyslu, ekonomických a administrativních oborů, obchodu a zemědělství (zdroj Úřad práce Jihlava).

Obr. 7: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných v okrese Jihlava

Z věkové struktury nezaměstnaných mužů a žen je vidět, že i v tomto okrese jsou problémem mladiství. Jim je, proto, aby nespadli do kategorie dlouhodobě nezaměstnaných, potřeba věnovat v problematice jejich zaměstnanosti mimořádné úsilí. Vysokou nezaměstnanost, a to více jak 70 % všech nezaměstnaných vykazovali muži ve věku 55 až 59 let (tab. 6, obr. 8).

Obr. 8: Věková struktura nezaměstnaných v okrese Jihlava

Shrnutí

V roce 2005 byl zaznamenán nárůst zaměstnanosti v oblasti strojírenství a stavebnictví. Naproti tomu špatná situace přetrvává v nábytkářském a textilním průmyslu, především z důvodu zaplavení českého trhu levným zbožím z Asie.

Nejvíce pracovníků a pracovních míst bylo ve městě Jihlava. Fakt, že Jihlava je krajským městem a má výhodnou polohu na dálnici Praha – Brno, by mohl do budoucna znamenat příliv nových investorů.

Mezi hlavní příčiny nezaměstnanosti v průběhu roku 2005 patřil nedostatek volných pracovních míst strukturálně odpovídajících poptávce, problémy s odbytem, a to především ve sklářství a textilním průmyslu.

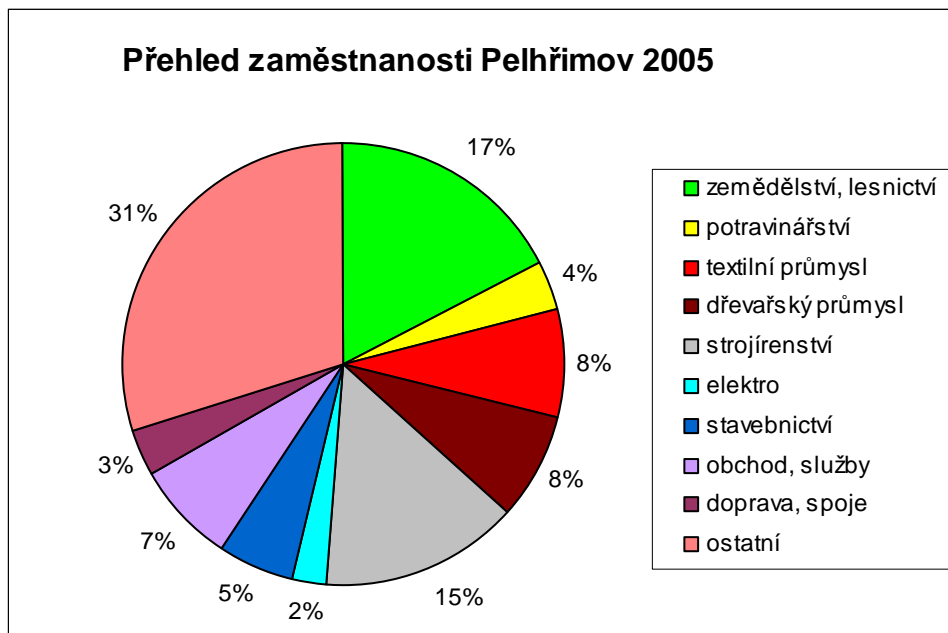
Hlavními zdroji nezaměstnanosti byly v roce 2005 okrajové lokality okresu, kde je nedostatek pracovních příležitostí a které jsou závislé na dopravní obslužnosti a dále firmy, které vlivem zhoršující se hospodářské situace propouštěly část zaměstnanců (zdroj Úřad práce Jihlava).

4.4. Pelhřimov

Okres Pelhřimov leží v západní části kraje Vysočina. Svou rozlohou 1 290 km² se řadí na třetí místo v kraji, ovšem vzhledem k menšímu počtu obyvatel: 72 339 měl k 1.1.2005 zdaleka nejnižší hustotu obyvatelstva ze všech pěti okresů kraje, tzn. 56,1 obyvatel na km² (tab. 1).

Okres má stejně jako ostatní okresy na Vysočině průmyslově zemědělský charakter, rozhodujícím zaměstnavatelem je akciová společnost AGROSTROJ Pelhřimov, výrobce zemědělských strojů. 17 % zaměstnaných v zemědělství a lesnictví výrazně převyšovalo nejen republikový, ale i krajský průměr (tab. 8, obr. 9). Průmyslová výroba je soustředěna především ve dvou lokalitách okresu: Pelhřimov a Humpolec. Jde převážně o strojírenský, textilní, dřevařský a spotřební průmysl. Mezi další významné firmy v oblasti strojírenství patří Valeo Compressor Europe, s.r.o., Edscha Bohemia s.r.o. výrobce součástí do automobilů. V textilním průmyslu dominuje firma Alfatex Móda, s.r.o., která však stejně jako jiné firmy v tomto odvětví propouštěla své zaměstnance. Rozvoj služeb byl v roce 2005 zcela zabezpečen soukromým sektorem.

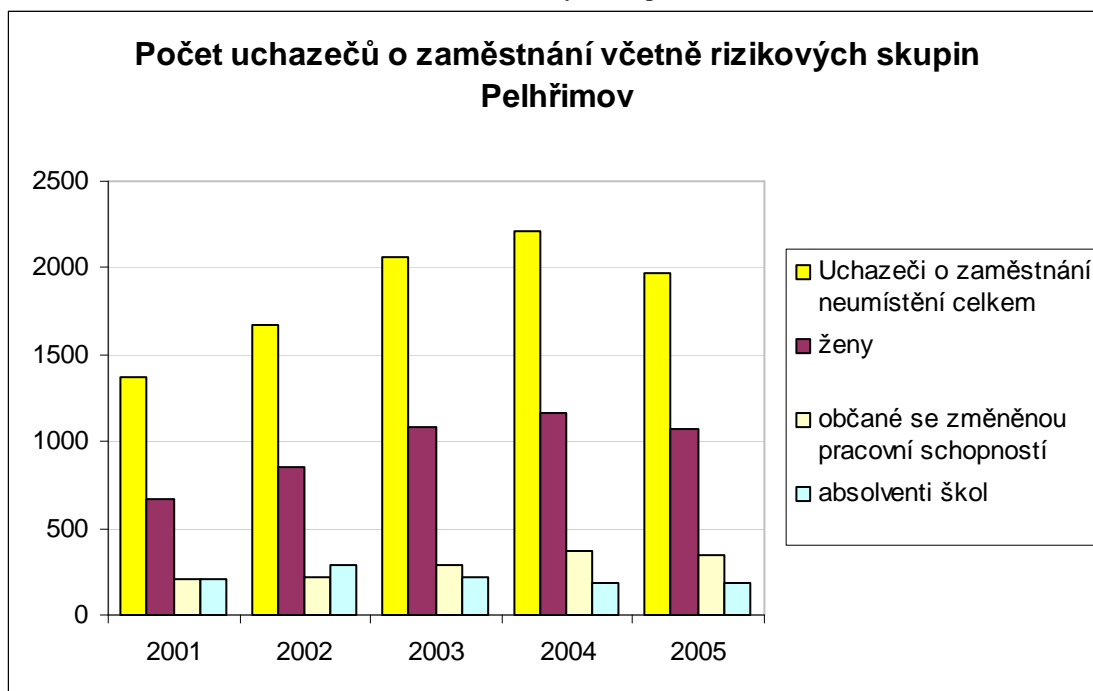
Obr. 9: Přehled zaměstnanosti v okrese Pelhřimov

Pozn.: ostatní = fyzické počty zaměstnanců ve zdravotnictví, školství, veřejné správě, ve výzkumu a vývoji, ve zpracování dat, v oblasti peněžnictví a pojišťovnictví, ve vydavatelství a v tisku, v rekreační a sportovní činnosti a v kultuře

V roce 2005 bylo na okrese 1965 uchazečů o zaměstnání, ve srovnání s rokem 2001 jejich počet vzrostl o více jak 40 %. Z celkového počtu nezaměstnaných bylo 1076 žen, tedy 54,8 %. Jejich počet se od roku 2001 zvýšil o 61,8 %, stejně jako počet uchazečů se změněnou pracovní schopností. Skupina nezaměstnaných absolventů škol se udržovala relativně na stejné úrovni po celé sledované období, ve srovnání s rokem 2001 klesl jejich počet o 16 % (tab. 3, obr. 10). Zásadním problémem byl nepoměr absolventů určitých oborů a volných míst pro ně vhodných.

Obr. 10: Počet uchazečů o zaměstnání včetně rizikových skupin v okrese Pelhřimov

Registrovaná míra nezaměstnanosti byla nejnižší v kraji. Ke konci roku 2005 její hodnota činila 4,9 %. Oproti roku 2001, kdy byla na hranici zdravé míry nezaměstnanosti, vzrostla o 1,2 % (tab. 2, obr. 22). Určitý podíl na tom mělo i oživení hospodářství v ČR a příchod nových investorů do regionu. Nezaměstnanost na Pelhřimovsku díky tomu zůstala velmi nízká, ale pro některé zaměstnavatele bylo i nadále velmi obtížné získat nové pracovníky, a to hlavně v sektoru strojírenství, služeb a stavebnictví.

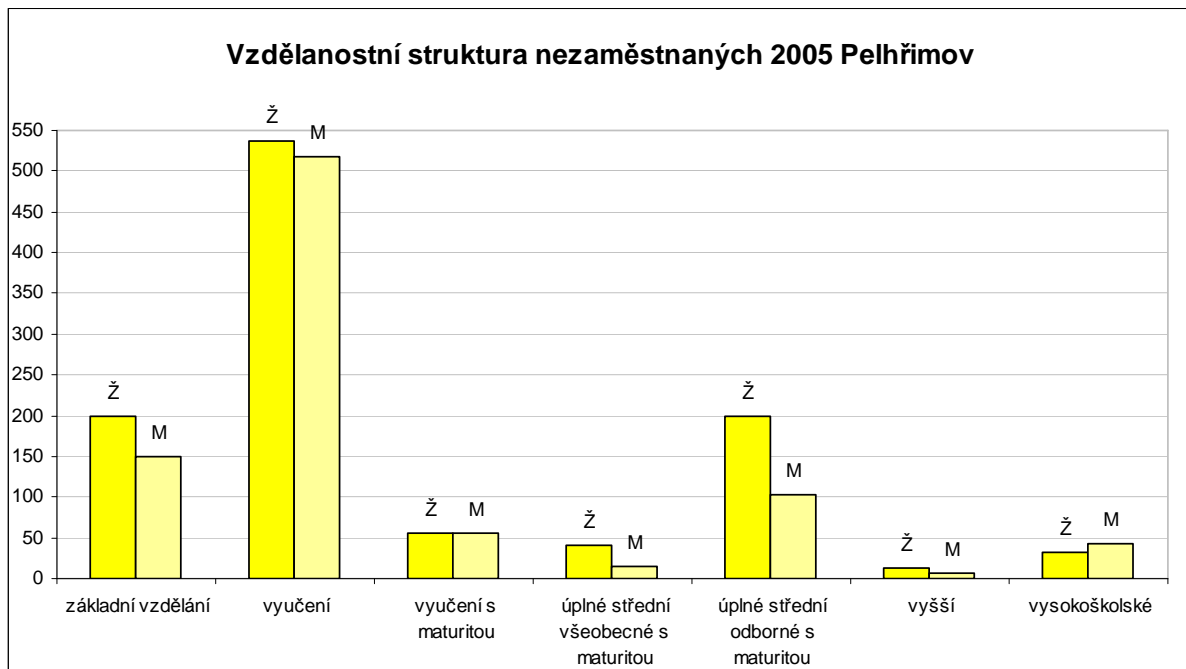
Z tab. 3 je zřejmé, že počet volných pracovních míst byl v roce 2005 447 a hodnota tohoto ukazatele byla v letech 2001 až 2005 téměř konstantní, jedinou výjimkou byl rok 2003, kdy počet míst klesl na 314. Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo byl v okrese nejnižší, dosáhl hodnoty 4,4. V roce 2001 byl ještě o čtvrtinu nižší (obr. 23).

Úřad práce v Pelhřimově v roce 2005 udělil 692 nových povolení k zaměstnání cizinci. Povolení dostalo 394 žen, tedy 57 %. To je dáno tím, že v okrese má významné zastoupení textilní průmysl a firmy zabývající se balicí činností, kde jsou ženy zaměstnány především jako šičky, tkadleny a baličky. Ostatní byli zaměstnáni v dřevovýrobě, stavebnictví nebo jako uklízeči, převážně na stavbách (zdroj Úřad práce Pelhřimov).

Co se týká vzdělanostní struktury uchazečů nejpočetnější skupinou byli opět vyučení, kteří tvořili téměř 55 % všech uchazečů a dále ženy s úplným středním odborným vzděláním (tab. 4, obr. 11). Ty požadují místo v profesi administrativní pracovnice bez

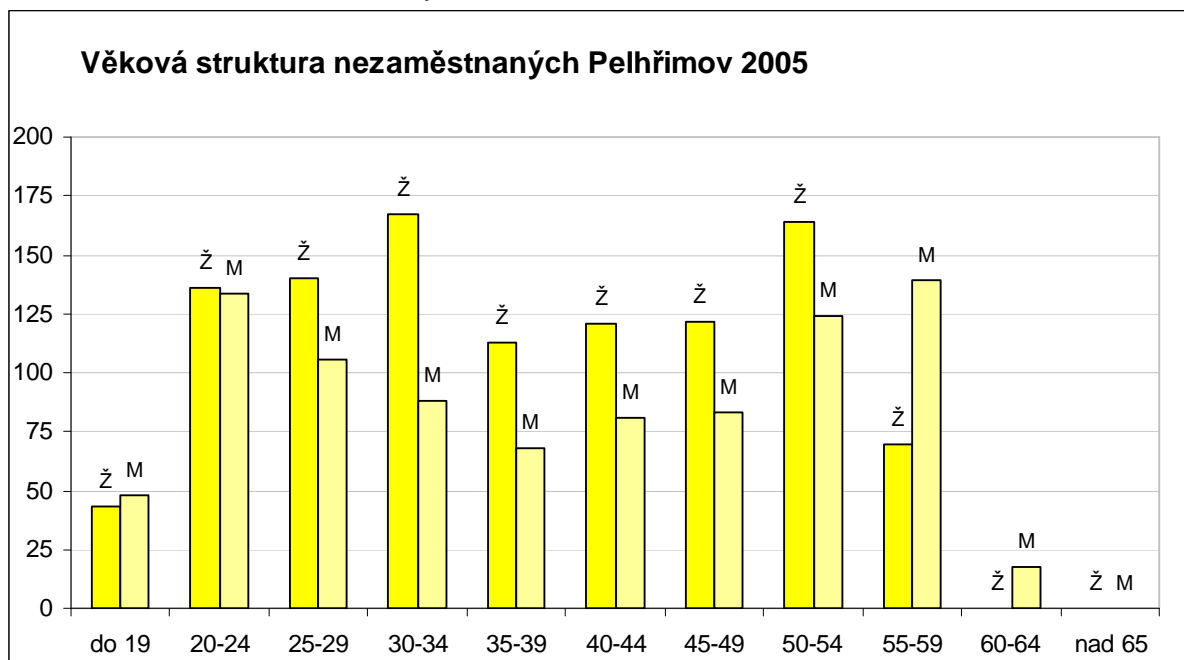
jazykových znalostí. Bohužel je tato skupina zájemců téměř neumístitelná, protože se tato místa objevují velmi zřídka.

Obr. 11: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných v okrese Pelhřimov

Z hlediska věku měli opět největší problémy s uplatněním na trhu mladí do 24 let, ženy ve věku 30 až 34 let a uchazeči starší 50-ti let (obr. 12, tab. 6). Ti často přicházejí o zaměstnání, ve kterém pracovali mnoho let, neumí jinou práci, neznají cizí jazyk ani práci s počítačem, požadují stejnou pracovní dobu, jakou měli v předchozí práci. Na trhu práce nejsou schopni konkurovat mladším zájemcům, kteří potřebné znalosti mají a jsou velmi flexibilní.

Obr. 12: Věková struktura nezaměstnaných v okrese Pelhřimov

Shrnutí

Situace se na trhu práce v roce 2005 vyvíjela podstatně pozitivněji než v předchozích letech. Za poklesem počtu uchazečů stál zájem zaměstnavatelů o nové pracovníky v odvětví strojírenství, obchodu a služeb. Jedním z hlavních faktorů, které vedly ke vzniku nových pracovních příležitostí byla zvyšující se konkurenceschopnost domácích firem a také přítomnost velkých zahraničních podniků. Vývoj na trhu práce v roce 2005 tedy potvrdil oživení hospodářství v ČR. Odvětví, na kterých česká ekonomika stojí, svižně rostla. Jedná se o strojírenský průmysl, automobilový zvláště. Osobních aut, která byla nejdůležitějším vývozním zbožím, se vyvezlo výrazně více než v předchozím období, stejně tomu bylo i u autosoučástek.. To přineslo více příležitostí i pro podniky v příbuzných odvětvích včetně nákladní dopravy.

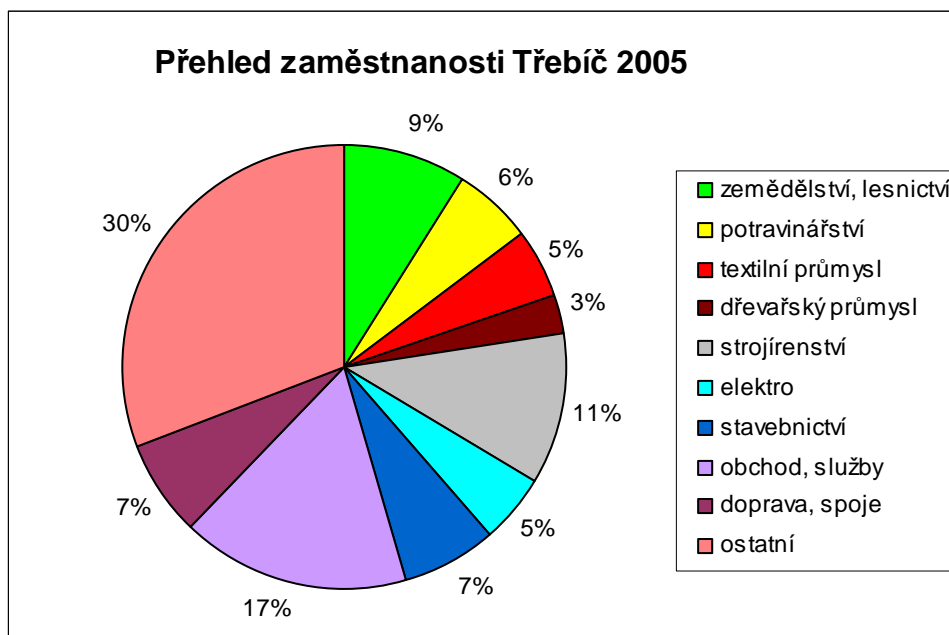
Pokud budou významní zaměstnavatelé okresu pokračovat v pozitivním vývoji svých podniků a i ostatní firmy budou schopny udržet alespoň stávající stav zaměstnanců a dojde pouze k avízovanému propouštění, dá se optimisticky očekávat, že na zaměstnanost budou mít vliv pouze obligátní sezónní faktory. Odhaduje se, že se i v roce 2006 bude zvyšovat počet evidovaných uchazečů ve věku nad 50 let (zdroj Úřad práce Pelhřimov).

4.5. Třebíč

Okres Třebíč leží v jižní části kraje a svou rozlohou 1 509 km² je druhým největším okresem, na druhé místo se zařadil i počtem obyvatel: 116 209 a hustotou osídlení: 77,0 obyvatel na km² (tab. 1).

Okres má průmyslově – zemědělský charakter. Ten vyplývá z minulosti, kdy obživu obyvatel zajišťovalo zemědělství a drobný zpracovatelský průmysl. 9 % obyvatel zaměstnaných v zemědělství a lesnictví bylo mírně pod průměrem okresu (tab. 8, obr 13). Rozhodující průmyslové podniky jsou soustředěny v okresním městě. Jedná se především o průmysl strojírenský, energetický, potravinářský a stavebnictví. Mezi nejvýznamnější v Třebíči patří První brněnská strojírna Třebíč, a.s., Uniplet Třebíč, a.s. - výroba a prodej pletacích strojů a Tusculum, a.s. výrobce nábytku. Mimo Třebíč je třeba zmínit strojírenské firmy Mann Hummel (CZ), s.r.o. a Motorpal a.s. Nejvýznamnější zaměstnavatelé v potravinářství jsou JMB družstvo, BEL sýry Česko a.s., Drůbež – Vysočina spol. s r.o., Jaroměřická mlékárna, a.s. Ve stavebnictví patří k významným podnikům V-stav a Stav Outulný, a.s. Nadprůměrný počet zaměstnaných v oblasti obchodu a služeb ovlivňuje přední zaměstnavatel na celém okresu ČEZ, a.s. a Jaderná elektrárna Dukovany. Dalším významnou firmou v oblasti je I & C Energo, a.s.

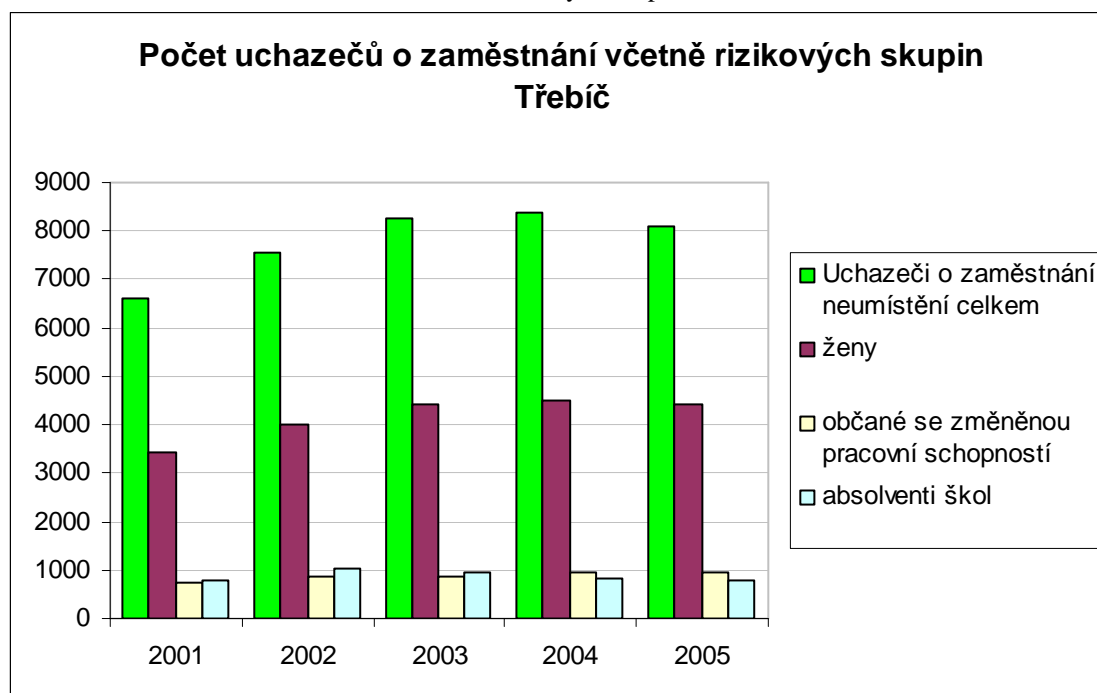
Obr. 13: Přehled zaměstnanosti v okrese Třebíč

Pozn.: ostatní = fyzické počty zaměstnanců ve zdravotnictví, školství, veřejné správě, ve výzkumu a vývoji, ve zpracování dat, v oblasti peněžnictví a pojišťovnictví, ve vydavatelství a v tisku, v rekreační a sportovní činnosti a v kultuře

V roce 2005 bylo na okrese 8083 uchazečů o zaměstnání, ve srovnání s rokem 2001 jejich počet vzrostl o 22,5 %. Z celkového počtu nezaměstnaných bylo 54,7 % žen a jejich počet se od roku 2001 zvýšil o necelých 30 %, stejně tak počet uchazečů se změněnou pracovní schopností. Skupina nezaměstnaných absolventů škol se udržovala relativně na stejné úrovni, ve srovnání s rokem 2001 klesl jejich počet o necelé 2 %, a nyní tvoří necelých 10 % všech uchazečů o zaměstnání (tab. 3, obr. 14). Umístitelnost dané skupiny je ovlivněna především nedostatkem praxe nebo typem vzdělání. V roce 2005 mladí lidé neprojevovali zájem o vyučení v technických oborech zámečnick, frézař, soustružník apod., kde by na trhu práce našli uplatnění. Preferovali ekonomické obory středních škol, management, dále obory kadeřnice, kuchař, číšník, cukrář, automechanik a opravář zemědělských strojů (zdroj Úřad práce Třebíč).

Obr. 14: Počet uchazečů o zaměstnání včetně rizikových skupin v okrese Třebíč

Registrovaná míra nezaměstnanosti byla nejvyšší v celém kraji. Ke konci roku 2005 byla 13 %. Oproti roku 2001 vzrostla o 1,5 % a ve srovnání s krajským průměrem byla vyšší o 4,8 % (tab. 2, obr. 22).

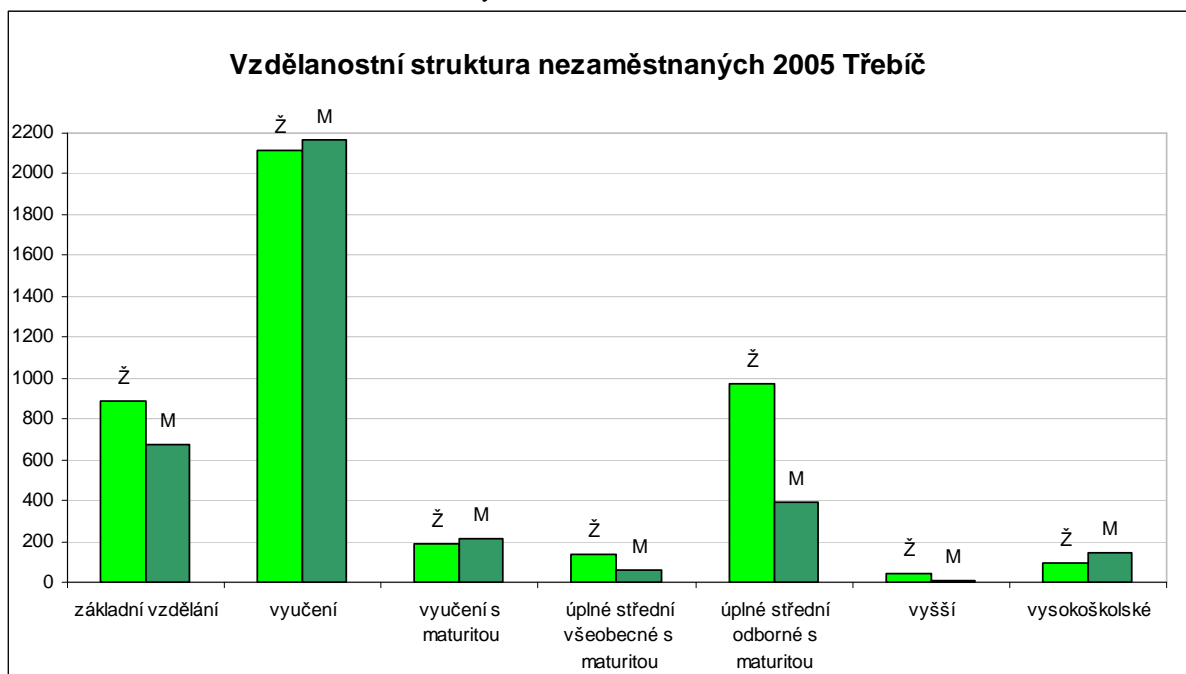
V tab. 3 je vidět, že počet volných pracovních míst byl v roce 2005 275, ve srovnání s rokem 2001 došlo k výraznému snížení a to na polovinu. Největší zájem byl o řemeslníky, opraváře a zaměstnance na obsluhu strojů a zařízení. Počet uchazečů na jedno volné

pracovní místo byl stejně jako nezaměstnanost nejvyšší v celém kraji, dosahoval hodnoty 29,4. Oproti roku 2001 počet vzrostl o více jak 230 % (obr. 23).

K 31.12.2005 bylo vydáno 158 pracovních povolení cizincům. Ti pracovali převážně v profesi pomocný dělník v průmyslu, svrškář, obuvník, ve zdravotnictví a v profesích jako je brusič, soustružník a frézař kovů. Více jak 50 % povolení doslaly ženy (zdroj Úřad práce Třebíč).

Z tab. 4 lze vyčíst, že opět nejpočetnější skupinou uchazečů byli vyučení, kteří tvořili necelých 53 % všech nezaměstnaných, dále ženy s úplným středním odborným vzděláním a lidé se vzděláním základním (obr. 15).

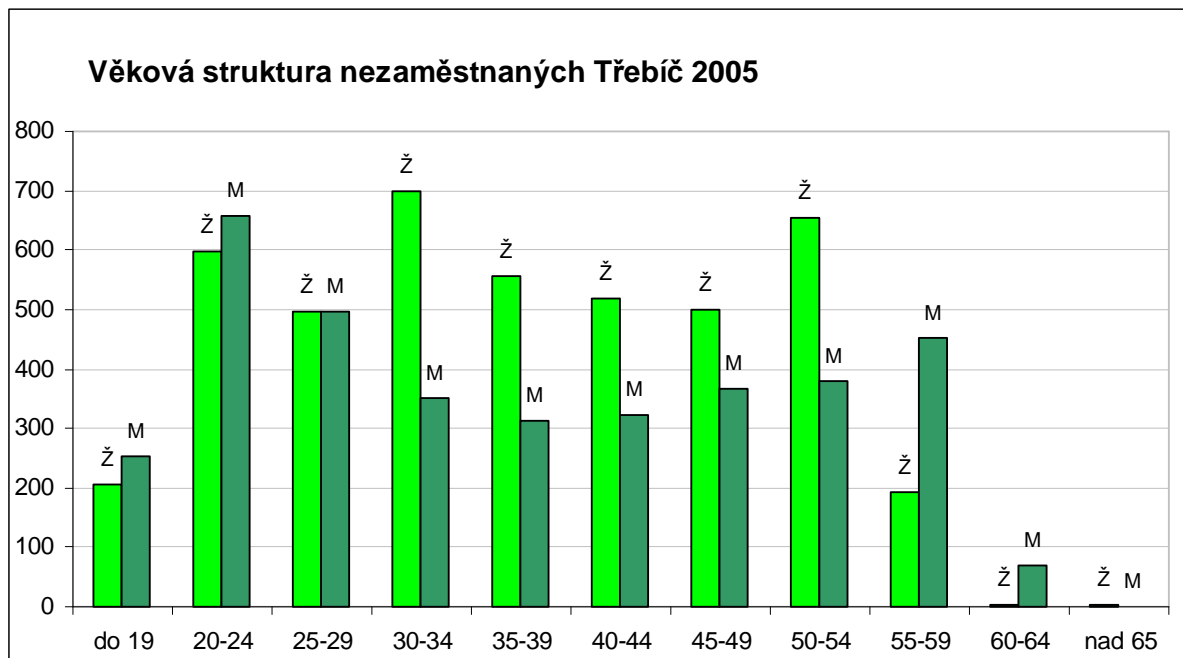
Obr. 15: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných na okrese Třebíč

Rozdělení nezaměstnaných dle věku a pohlaví je obdobné jako v ostatních okresech. Uchazeči do 24 let tvořili 21 % z celkového počtu nezaměstnaných. Ve skupině ve věku 30 až 55 měly větší problémy s uplatněním na trhu ženy, které mnohdy tvořily více jak dvě třetiny nezaměstnaných (tab. 6, obr. 16). Tato věková skupina je nejnáchylnější ke změně povolání, ať vlastním přičiněním: z nespokojenosti v zaměstnání, z pocitu nevyužití kvalifikace či ukončením vlastní podnikatelské činnosti nebo jsou zaměstnavateli propuštěni. Při hledání nového zaměstnání se poté pružněji přizpůsobují požadavkům zaměstnavatelů muži. Období výrazných restrukturalizačních změn u významných zaměstnavatelů na okrese bylo ukončeno. Nejvíce postiženými skupinami byly osoby nad

50 let, jenž opouštěly firmy vždy mezi prvními. Tomu odpovídal i 21,7 % podíl této skupiny na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání.

Obr. 16: Věková struktura nezaměstnaných na okrese Třebíč

Shrnutí

Na hospodářskou situaci a zaměstnanost v okrese těžce dolehly důsledky transformace hospodářství po roce 1989. Důsledkem likvidace nebo alespoň dramatického omezení výroby v největších podnicích okresu: na prvním místě je třeba jmenovat BOPO Třebíč, se stala vysoká nezaměstnanost, k níž přispělo i propouštění v ostatních podnicích a úřadech. Vznik nových pracovních míst v malých soukromých firmách mohl důsledky těchto procesů jen do jisté míry utlumit. Vysoká nezaměstnanost a nízké platy jsou hlavními problémy současného třebíčského okresu. Zvláště tíživá je situace na vesnicích, kde se k obecným problémům přidružuje ještě útlum zemědělství a špatná dopravní obslužnost. Největším dopravním problémem, nepočítáme-li neutěšený stav řady komunikací, je napojení okresního města na dálnici a jeho spojení s novým krajským městem.

Firmy stabilizovaly počty pracovníků vzhledem k výrobním požadavkům. Slibným a silným základem v podpoře zaměstnanosti se staly podniky vyrábějící pro automobilový průmysl a strojírenství, firmy působící ve stavebnictví a především zaměstnavatelé v energetickém sektoru, kde bylo zaznamenáno rozšiřování výroby a zvyšování počtu pracovníků.

Předpokládá se další rozvoj služeb a obchodní sítě. Od roku 2000 vznikla na Třebíčsku poměrně široká síť supermarketů, což je celorepublikový trend. Na roky 2006 a 2007 je naplánována v katastrálním území obce Střítež výstavba nákupního a zábavního střediska. Tyto aktivity budou realizovány na základě zájmu rakouského investora.

V rámci kraje Vysočina se okres Třebíč z hlediska trhu práce jeví jako nejproblématictější (zdroj Úřad práce Třebíč).

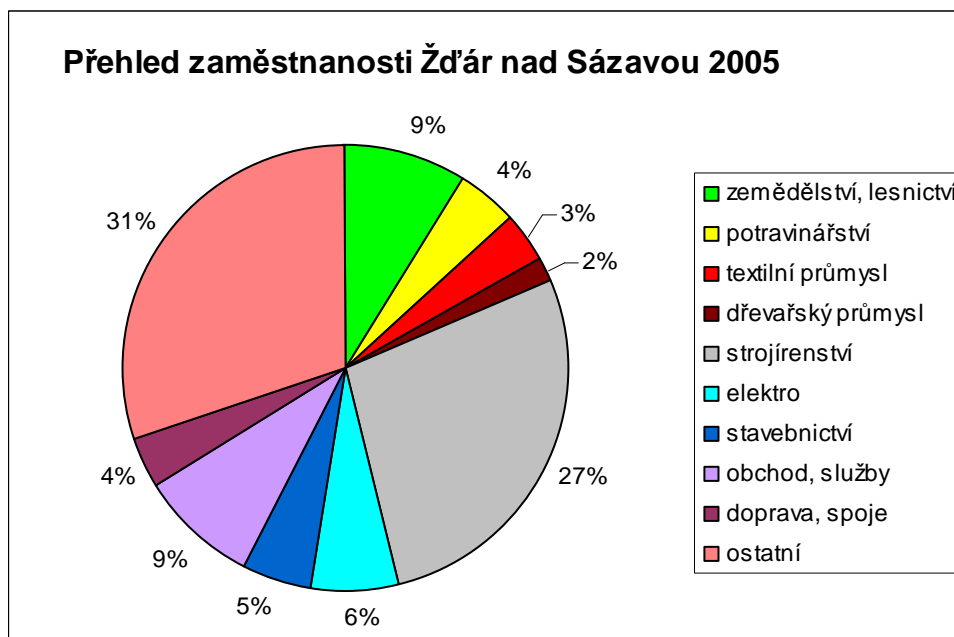
4.6. Žďár nad Sázavou

Žďárský okres leží v severovýchodní části kraje. Díky své rozloze 1552 km² je nejen největším okresem kraje, ale také třetím největším okresem republiky. Počtem obyvatel 118 296 byl k 1.1.2005 taktéž nejpočetnějším okresem kraje, avšak vzhledem k velké rozloze byla hustota zalidnění nízká: 76,2 obyvatel na km². Což jej zařadilo na třetí místo (tab. 1).

Okres má taktéž průmyslově zemědělský charakter. V zemědělství a lesnictví bylo činných 9 % ekonomicky aktivních osob (tab. 8, obr. 17). Zemědělství okresu je zaměřeno převážně na pěstování obilovin a brambor a chov dobytka. Oproti jiným okresům měl v roce 2005 Žďár skoro třetinu ekonomicky aktivních ve strojírenství a kovodělné výrobě. Vyšší podíl zaměstnanosti měl i terciální sektor, odvětví elektra, stavebnictví a potravinářství.

Dnešní průmyslová výroba je převážně soustředěna do měst. Z oborů zde dominuje strojírenská výroba zastoupená především podnikem ŽĎAS a.s. Žďár nad Sázavou, a První brněnskou strojírnou a.s. Dalšími významnými zaměstnavateli v tomto odvětví jsou podniky Tokoz a.s. - výrobce zabezpečovacích mechanismů, nábytkového a stavebního kování, Kablo Elektro s.r.o., Draka Kably s.r.o. - výrobci elektrických kabelů a vodičů a Medin a.s. - výrobce lékařských nástrojů. Předním zaměstnavatelem je i firma Diamo s.p. zabývající se těžbou uranu.

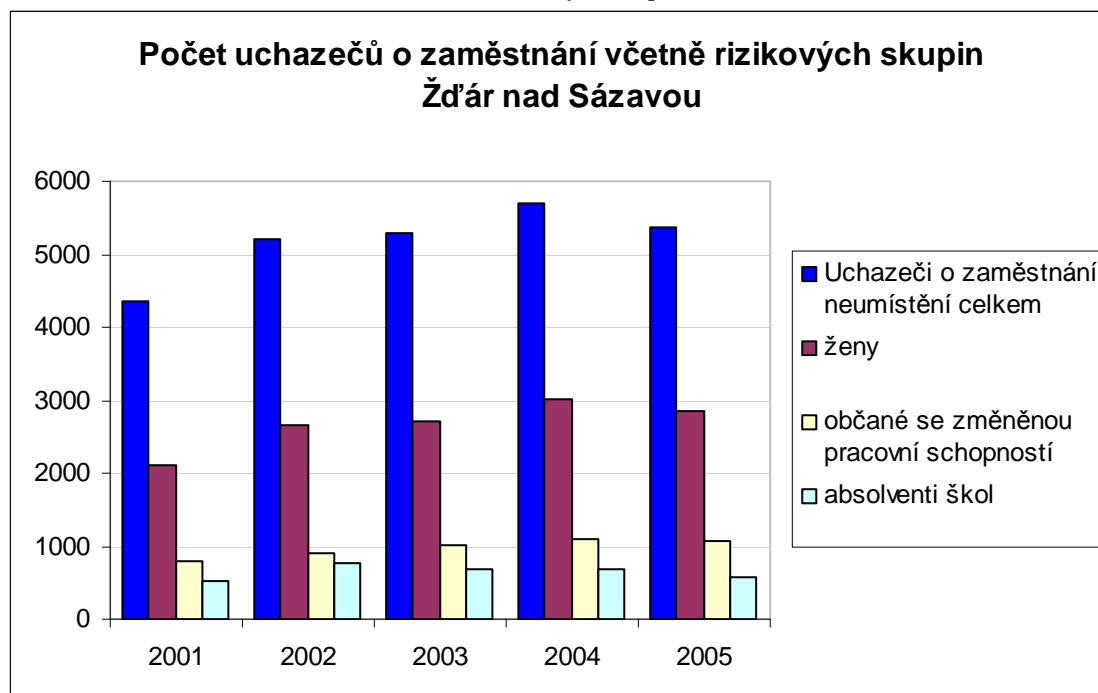
Obr. 17: Přehled zaměstnanosti v okrese Žďár nad Sázavou

Pozn.: ostatní = fyzické počty zaměstnanců ve zdravotnictví, školství, veřejné správě, ve výzkumu a vývoji, ve zpracování dat, v oblasti peněžnictví a pojišťovnictví, ve vydavatelství a v tisku, v rekreační a sportovní činnosti a v kultuře

Na okrese bylo v roce 2005 5381 uchazečů o zaměstnání, ve srovnání s rokem 2001 jejich počet vzrostl o 23 %. Z celkového počtu nezaměstnaných bylo 53 % žen a jejich počet se od roku 2001 zvýšil o 34 %, stejně tak počet uchazečů se změnou pracovní schopností, kterých bylo ke konci roku 2005 1072. Počet nezaměstnaných absolventů škol byl 568 a tvořil tak 10,6 % všech uchazečů. Během sledovaného období nedošlo u této rizikové skupiny k výraznějším změnám (tab. 3, obr. 18). Nejhůře hledali uplatnění na trhu práce mladiství s nedokončeným vzděláním, což negativně ovlivňuje vytváření jejich pracovních návyků.

Obr. 18: Počet uchazečů o zaměstnání včetně rizikových skupin v okrese Žďár nad Sázavou

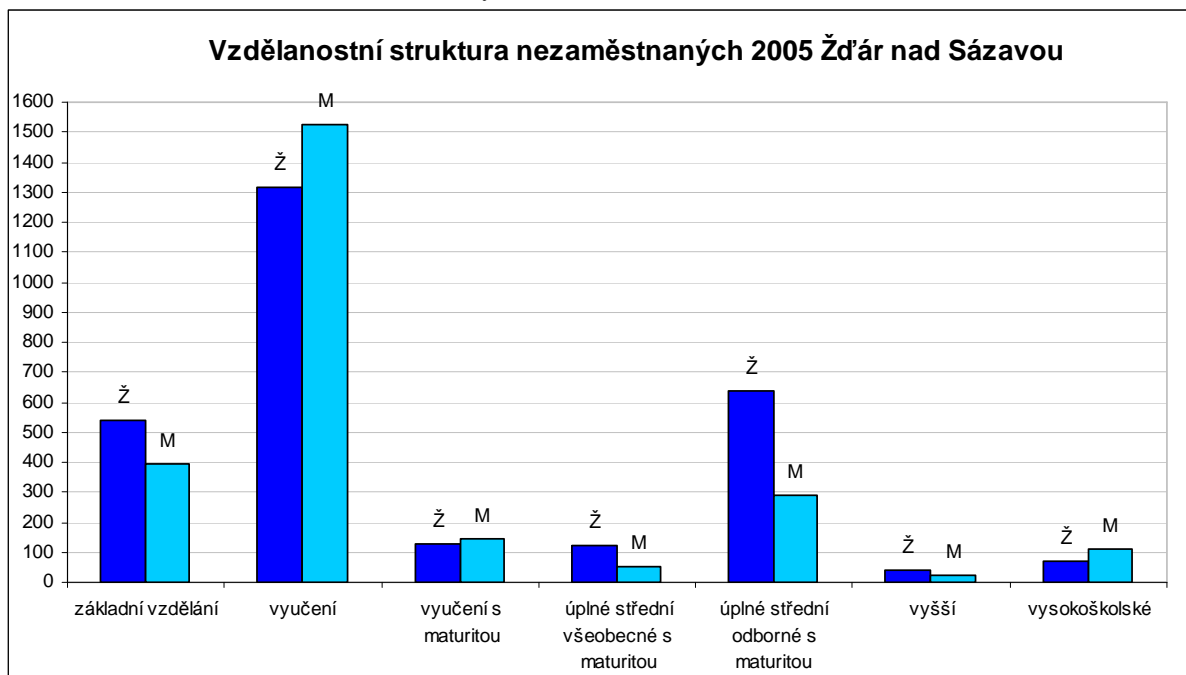
Registrovaná míra nezaměstnanosti byla 8,9 % a oproti roku 2001 vzrostla o 1,7 %. Touto hodnotou se zařadila na úroveň krajského průměru, který činil 8,2 % (tab. 2, obr. 22).

Z tab. 3 je zřejmé, že počet volných pracovních míst byl v roce 2005 304, ve srovnání s rokem 2001 došlo k výraznému snížení a to o více jak 53 %. Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo byl 17,7. A podobně jako ve zbývajících okresech došlo ve srovnání s rokem 2001 k nárůstu tohoto ukazatele, avšak oproti rokům 2002 nebo 2003 se situace zlepšila (obr. 23).

K 31.12.2005 bylo cizincům vydáno 163 povolení k zaměstnání, přičemž největší počet povolení, téměř 62 % bylo pro pracovníky z Ukrajiny. Nejčastěji obsazovanými profesemi byly strojírenští dělníci (zdroj úřad práce Žďár nad Sázavou).

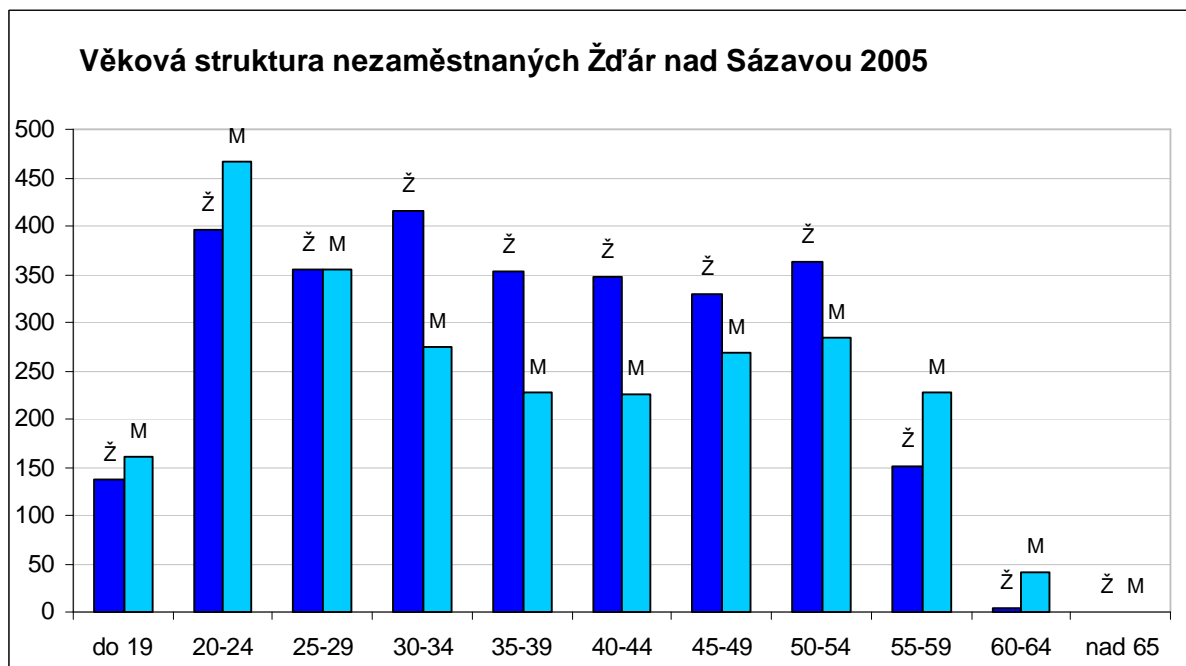
Nejpočetnější skupinou uchazečů o zaměstnání, rozdělených dle dosaženého stupně vzdělání, byli opět vyučení, kteří tvořili téměř 53 % (tab. 4, obr. 19). V skupině vyučení s maturitou a vysokoškoláci převažovala nezaměstnanost mužů, avšak tento rozdíl byl minimální. V ostatních skupinách byla vyšší nezaměstnanost žen, velmi výrazná diference byla u úplného středního odborného vzdělání s maturitou. U nekvalifikovaných uchazečů, tzn. uchazečů se základním vzděláním včetně uchazečů bez vzdělání se šance na nalezení vhodného zaměstnání snižuje s rostoucím věkem a se vzdáleností od měst, kde je více příležitostí k uplatnění.

Obr. 19: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných v okrese Žďár nad Sázavou

Dle věkového rozdělení uchazečů opět převažovali mladiství do 24 let, kde měli větší problémy s uplatněním muži. V pozdějším věku byla vyšší nezaměstnanost žen, avšak tato převaha se po věku 55 let obrátila v neprospěch mužů (obr. 20).

Obr. 20: Věková struktura nezaměstnaných v okrese Žďár nad Sázavou

Shrnutí

Situace v zemědělství prokázala stabilitu, dokladem byla i postupně se obnovující nabídka volných pracovních míst v zemědělství, a to především v živočišné výrobě, pro kterou nemohl úřad práce ze stávajících uchazečů o zaměstnání požadavky v dostatečné míře uspokojit. Zemědělské organizace tak vyrovnávali deficit pracovníků zaměstnáváním cizinců, především ze zemí bývalého socialistického bloku.

Problémem v oblasti volných pracovních míst nadále zůstává profesní struktura, která neodpovídá struktuře uchazečů o zaměstnání, a to především v neprospěch středních technicko-hospodářských profesí. Úbytek nabídek těchto profesí se stal trvalým jevem, protikladným postupnému nárůstu počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání právě těchto profesí. Mezi nezaměstnaností ohrožené profesní skupiny patřili dále především pomocní a nekvalifikovaní dělníci v různých oborech, prodavači, kuchaři, šičky a zámečníci, ale i administrativní pracovníci, obchodní zástupci či nižší pedagogičtí pracovníci.

Problematickou skupinou uchazečů byli rovněž uchazeči o zaměstnání z odlehlejších míst okresu nebo malých obcí mimo hlavní trasy veřejné hromadné dopravy, pro které byla právě existence či neexistence vhodného dopravního spojení, a v neposlední řadě i výše jízdného, limitujícím faktorem při uplatnění na trhu práce. Vzhledem k rozlehlosti okresu a jeho rozdrobenosti do mnoha malých obcí a přetrvávajícímu tlaku dopravců na omezování nerentabilních spojů, se tento problém stal limitujícím v možnosti přijmout vhodné zaměstnání pro zhruba třetinu uchazečů (zdroj Úřad práce Žďár nad Sázavou).

4.7. Vysočina

K 1. lednu 2005 žilo na Vysočině 510 767 obyvatel (tab. 1). Ženy z toho tvořily 50,6 %. Počet ekonomicky aktivních obyvatel byl v roce 2004 49,8 % z celkového počtu obyvatel (zdroj Český statistický úřad).

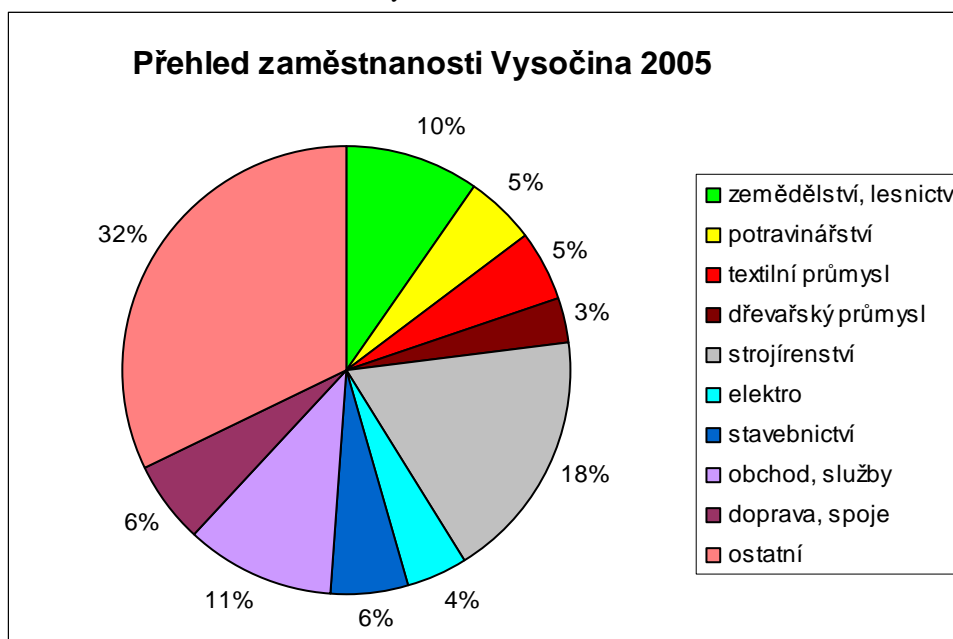
Kraj Vysočina nadále pokračuje v tradici zemědělské výroby. Výměrou zemědělské půdy byl v roce 2005 kraj čtvrtý největší v ČR. I když klimatické a půdní podmínky pro moderní zemědělskou výrobu nejsou na značné části rozlohy kraje příliš optimální, zaměstnání v tomto odvětví našlo ze všech krajů největší podíl ekonomicky aktivních obyvatel, a to více než trojnásobný počet oproti průměru ČR. Hlavními zemědělskými činnostmi je pěstování brambor a chov skotu. Většina zemědělských podniků je zaměřena

na kombinaci rostlinné a živočišné výroby, větší specializaci lze možno vysledovat u menších výrobních jednotek.

Průmyslová výroba je zastoupena v kraji strojírenským, kovodělným, textilním, dřevozpracujícím a potravinářským odvětvím. Největší počet subjektů podnikalo v potravinářském průmyslu. K firmám, které významně přesahují nadregionální charakter patří především masokombinát v Kostelci u Jihlavy. Dalšími centry průmyslu jsou bývalá okresní města.

Z obr. 21 a tab. 8 lze vyčíst, že suverénně nejnižší ze všech krajů byla zaměstnanost v terciárním sektoru. Ve všech typech služeb se Vysočina, v pořadí krajů podle zaměstnanosti, zařadila do poslední čtvrtiny. Ani podnikavost nedosahovala potřebné úrovně. Podíl samostatně činných podnikatelů z ekonomicky aktivních obyvatel byl třetí nejnižší mezi kraji a podíl podnikatelů, kteří jsou zároveň zaměstnavateli byl vůbec nejnižší.

Obr. 21: Přehled zaměstnanosti na Vysočině

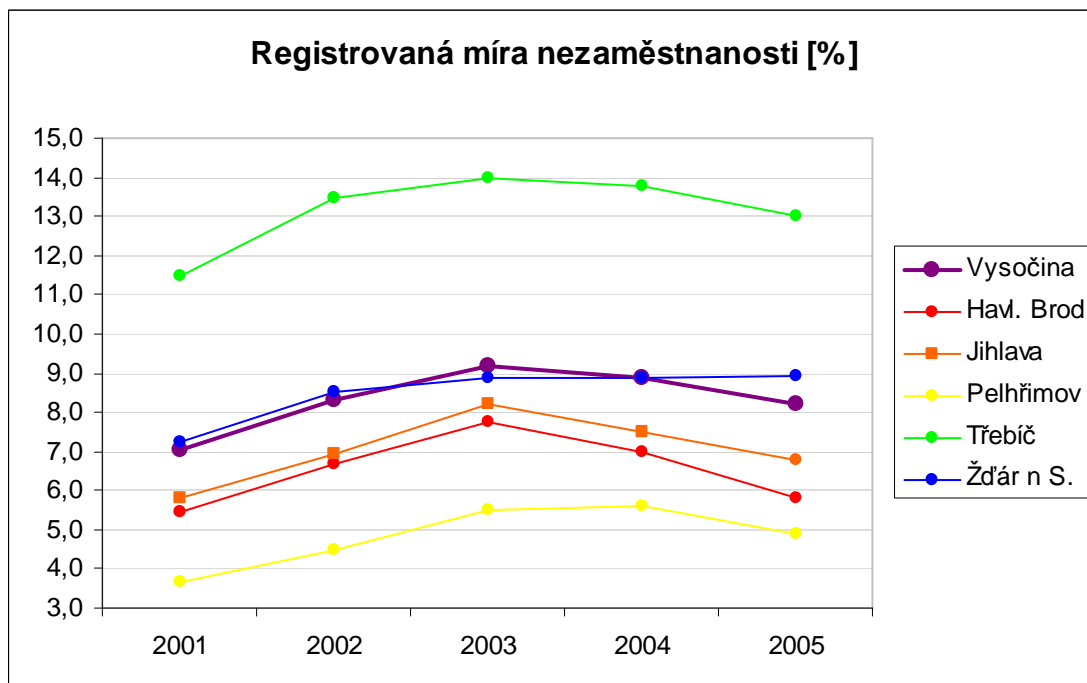

Pozn.: ostatní = fyzické počty zaměstnanců ve zdravotnictví, školství, veřejné správě, ve výzkumu a vývoji, ve zpracování dat, v oblasti peněžnictví a pojišťovnictví, ve vydavatelství a v tisku, v rekreační a sportovní činnosti a v kultuře

Míra registrované nezaměstnanosti dosáhla koncem roku 2005 hodnotu 8,2 % a byla sedmá nejnižší v celé ČR. Nejvyšší v kraji byla v okrese Třebíč a naopak nejnižší v okrese Pelhřimov. Ve srovnání s rokem 2001 vzrostla o 1,2 %. Oproti roku 2003, kdy byla její hodnota, v rámci sledovaného období, nejvyšší, poklesla o 1 % (tab. 2). Z obr. 22 lze tento

trend vysledovat u všech okresů. Výjimkou je Žďár nad Sázavou, v němž byla nezaměstnanost od roku 2003 téměř konstantní.

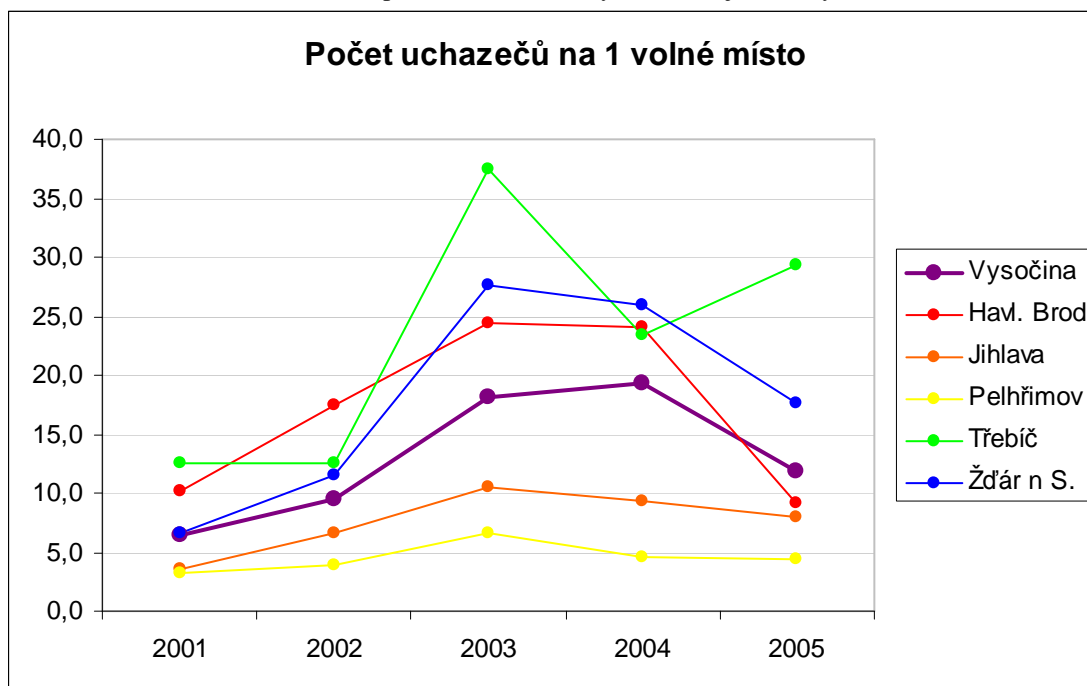
Obr. 22: Registrovaná míra nezaměstnanosti na Vysočině a v jednotlivých okresech

Průměrná měsíční hrubá mzda v kraji Vysočina v roce 2005 činila 16 748 Kč. Průměrné mzdy na Vysočině patří k těm nejnižším v ČR. Značné rozdíly byly i ve mzdách vyplácených v jednotlivých odvětvích hospodářství kraje. Nejvyšší mzdy měli pracovníci v odvětví finančního zprostředkování, naopak nejnižší mzda byla v ubytování a stravování (zdroj úřad práce Jihlava).

Z tab. 2 je zřejmé, že počet uchazečů o zaměstnání byl v roce 2005 22 814. Ve srovnání s rokem 2001, kdy byl 18 196 vzrostl o 25,4 %. Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo byl v roce 2005 11,9. Oproti roku 2001 došlo k nárůstu téměř na dvojnásobek, ale vzhledem k roku 2004 je zaznamenán pokles o 7,4, což naznačuje zlepšování situace v nabídce volných pracovních míst (obr. 23). Proti počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v České republice byl počet v kraji Vysočina o 2,1 vyšší (počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v ČR za rok 2005 byl 9,8; zdroj ČSÚ).

Obr. 23: Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo na Vysočině a v jednotlivých okresech

Obsaditelnost uchazečů o zaměstnání byla obtížnější převážně z následujících důvodů:

- zaměstnavatel platil minimální mzdu a zaměstnanci odcházeli velmi brzy, i ve zkušební době, a proto zaměstnavatel místo v evidenci úřadu práce vůbec nezrušil
- vyplácená mzda byla sice vyšší než minimální, ale s ohledem na namáhavost práce a případné náklady spojené s dojížděním se potenciálním zaměstnancům jevila jako nepřiměřená
- uchazeč nemohl přijmout místo z důvodu omezené dopravní obslužnosti mezi místem bydliště a místem výkonu práce nebo z rodinných důvodů, nejčastěji péče o dítě
- uchazeči potvrdzovali lékařským nálezem zdravotní stav, který jim neumožňoval vykonávat profesi, pro kterou mají kvalifikaci, případně z téhož důvodu odmítali rekvalifikaci
- mezi uchazeči nebyla osoba s vhodným vzděláním nebo praxí, typické pro strojírenské a technické profese

Z hlediska profesní struktury bylo stále nejvíce uchazečů v evidenci úřadu práce vyučeno ve strojírenských oborech: kovodělníci, v textilním průmyslu: šičky, švadleny a ve stavebnictví: zedníci. I přes vysoký počet nabízených volných pracovních míst v těchto oborech, nebylo možné uchazeče umístit, například z důvodu zdravotního omezení, velmi časté u šiček a švadlen. Podobná byla i situace v oboru prodavač, kde hlavní překážkou

zaměstnatelnosti žen vyučených v tomto oboru byla směnnost, nevyhovující úroveň dopravní obslužnosti či péče o dítě do 15 let (zdroj Úřad práce Jihlava).

Nejrizikovější skupinu tvořili v roce 2005 absolventi škol a mladiství, jejichž počet se na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání pohyboval v průměru kolem hodnoty 14,3 %. Z tab. 3 je zřejmé, že hodnota 9,66 % pro rok 2005 naznačuje zlepšení tohoto stavu. Jedním z nedostatků jejich zaměstnatelnosti byla nabídka volných pracovních míst neodpovídajících jejich vzdělanostní struktuře. V nabídkách pro tuto kategorii nezaměstnaných se objevovala převážně místa pro jednoduché dělnické a administrativní práce, přičemž charakter těchto míst většinou jejich dosaženému vzdělání neodpovídá.

Pravidlem se v posledních letech stalo, že absolventi oborů a profesí, které vyžadovaly výuční list nebo vyučení s maturitou, tedy řemesla, hledali práci snáze než absolventi se středním a vyšším vzděláním. Je to důsledek snahy žáků a studentů o vystudování maturitních oborů, často bohužel za každou cenu, na úkor oborů s výučním listem. Tím je převaha nabídky nad poptávkou jasně určená a tak vzniká problém, se kterým se potýká většina úřadů práce nejen v kraji Vysočina.

Další problémy kolem zaměstnatelnosti absolventů škol jsou dlouhodobě známé a stále se opakující:

- o mladistvé uchazeče se základním vzděláním není mezi zaměstnavateli zájem
- nemají zájem pracovat v pro ně odpovídajících pracovních místech
- nevhodná volba studijního nebo učebního oboru, ať už je to přání rodičů či touha pracovat v kanceláři apod.
- chybějící pracovní zkušenosti
- neochota absolventů přizpůsobit se specifickým požadavkům zaměstnavatele a s tím související nechuť zaměstnavatelů vzít do pracovního poměru člověka bez praxe a pracovních návyků
- malý zájem některých absolventů do zaměstnání vůbec nastoupit

Mezi rizikové skupiny lze také zařadit občany, kteří ztratili zaměstnání z důvodu špatné dopravní obslužnosti. Tuto skupinu uchazečů o zaměstnání není možné odděleně sledovat, neboť kritéria pro její vymezení je poměrně obtížné stanovit. Tato kategorie se však neustále zvětšuje a většinou v sobě zahrnuje uchazeče o zaměstnání, které je možno zařadit i do jiné

rizikové skupiny. Se zhoršující se dopravní obslužností a růstem cen ve veřejné dopravě se musí počítat s nárůstem počtu nezaměstnaných s tímto handicapem.

Velmi složitá byla i situace u sociálně nepřizpůsobivých občanů, kteří většinou nemají žádnou kvalifikaci a často chybí jim základní pracovní a sociální návyky.

Počet volných pracovních míst byl v roce 2005 na Vysočině 1913 a oproti roku 2001 tedy poklesl z hodnoty 2797 téměř o třetinu. Počet míst pro občany se změněnou pracovní schopností se v průměru pohyboval kolem 3,3 % z celkového počtu volných pracovních míst, v roce 2005 byla tato hodnota 2,9 % (tab. 2).

Osoby se zdravotním postižením jsou na trhu práce velmi specifickou pracovní kategorií s nároky na práci a pracovními podmínkami odpovídajícími jejich zdravotnímu stavu. Proto jsou důvody jejich nezaměstnatelnosti převážně tyto:

- nevyhovující pracovní podmínky
- nevyhovující charakter práce
- vysoký podíl fyzické práce
- nevhodná pracovní doba

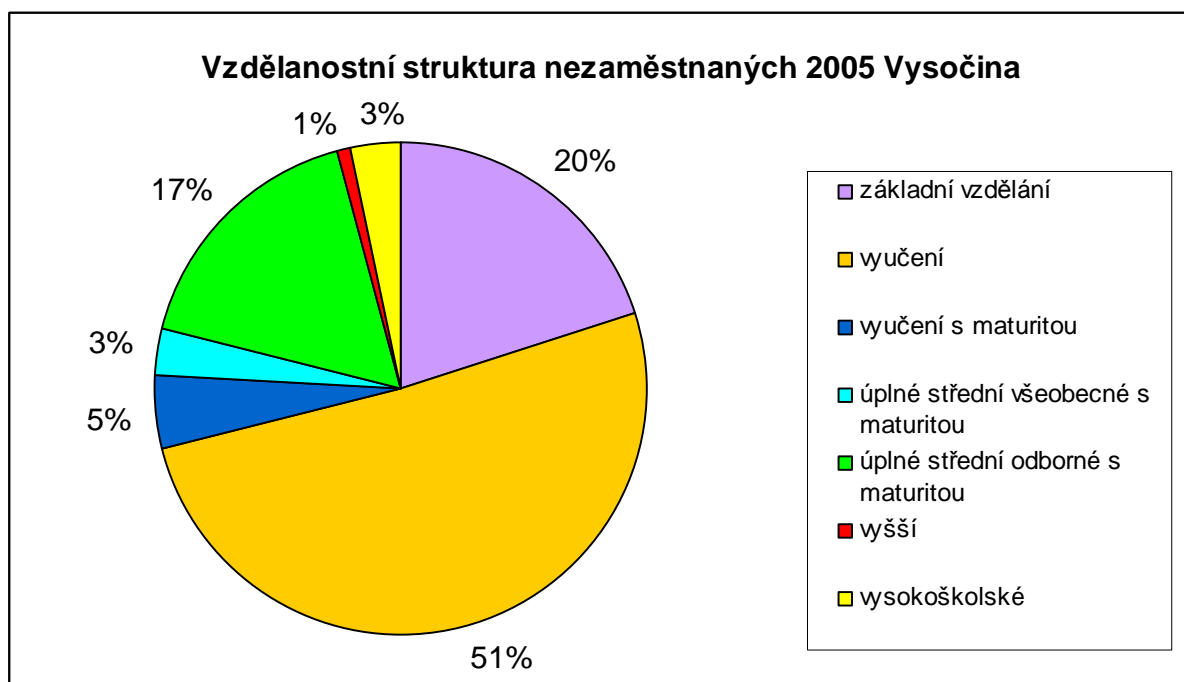
Převážně z těchto důvodů byla v roce 2005 nabídka volných pracovních míst pro tuto kategorii uchazečů trvale nedostatečná jak z hlediska struktury, tak z hlediska počtu těchto úzce specializovaných míst.

Situace v oblasti zaměstnávání cizinců na trhu práce se pomalu mění a vliv vstupu České republiky do Evropské unie se v této oblasti začal stále více projevovat. Současný trend v počtu cizinců na Vysočině zaznamenal v poslední době nepatrný, ale trvalý nárůst počtu vydaných pracovních povolení s tím, že další zahraniční pracovníci využívají i jiné formy legalizace svého pobytu zaměstnání, např. živnostenský list, sdružování se do družstev apod. Počet registrovaných osob se v průběhu posledních necelých dvou let navýšil nejen důsledkem registrací slovenských pracovníků, ale i ostatních občanů EU, které jsou firmy povinny v České republice zaznamenávat. Celkově se počty cizinců na trhu práce každoročně zvyšují především díky nárůstu počtu ukrajinských a mongolských pracovníků (zdroj Úřad práce Jihlava).

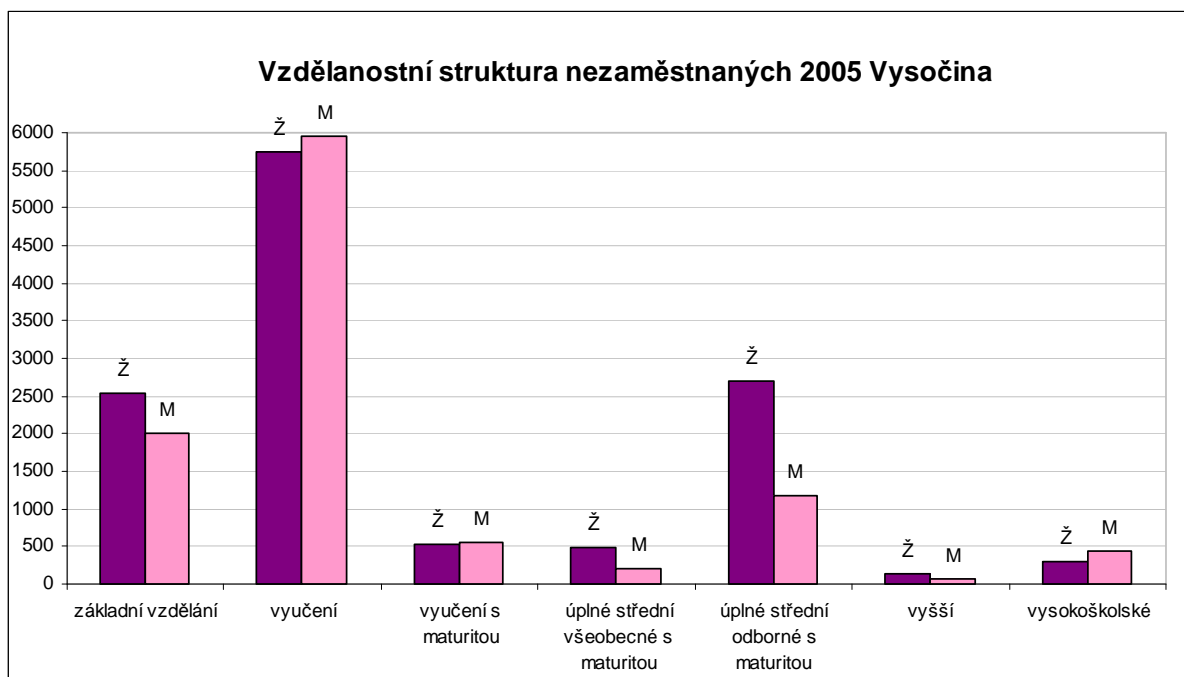
Z obr. 24 a 25 je zřejmé, že vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání byla velmi alarmující v neprospěch uchazečů ze základním a nižším stupněm vzdělání. Především

kategorie vyučení, jejíž podíl byl 51 % ze všech uchazečů. Tato kategorie je úzce spjata s rizikovou skupinou absolventi škol mladistvím a problémy spjaté s jejich umístěním na pracovním trhu jsou obdobné. Z grafu vidíme, že převaha jednoho či druhého pohlaví nebyla až tak markantní jako například u úplného středního odborného vzdělání s maturitou, kde 70 % uchazečů tvořily ženy (tab. 4). Ty požadují místo v profesi administrativní pracovnice bez jazykových znalostí, avšak tato místa se objevují velmi zřídka.

Obr. 24: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných na Vysočině – procentuální vyjádření

Obr. 25: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných mužů a žen na Vysočině – absolutní vyjádření

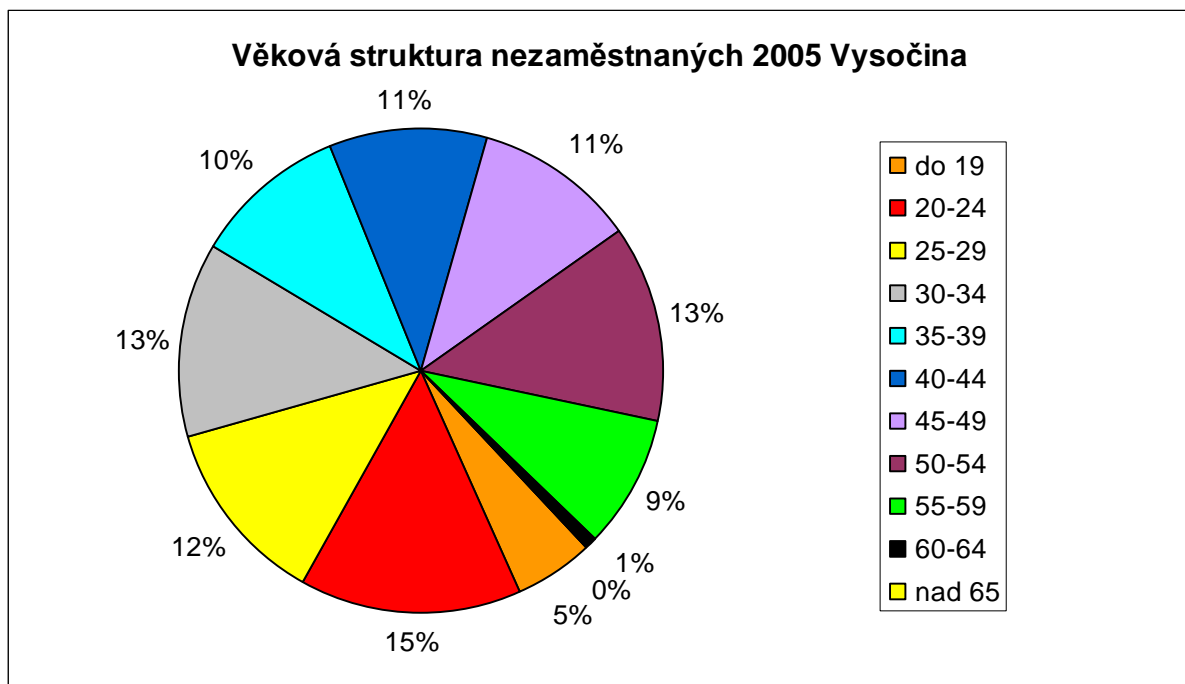

Rozdíly při rozdělení dle věku uchazeče nejsou nijak v jednotlivých kategoriích výrazné, hodnoty se v průměru pohybovaly mezi 10 až 13 % (obr. 26). Výjimkou byli mladiství do věku 24 let, kdy počet těchto uchazečů měl na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání 20% podíl. Z obr. 27 je jasně vidět, že u mladistvích a u uchazečů nad 55 let převažovala nezaměstnanost mužů, kdežto od 30 do 55 let byla výrazně vyšší nezaměstnanost žen. U žen je v mnohých případech hlavní překážkou péče o dítě, protože v případě směnnosti či špatné dopravní obslužnosti je pro ně velmi problematické najít náhradní hlídání, ať už z důvodů finančních či rodinných.

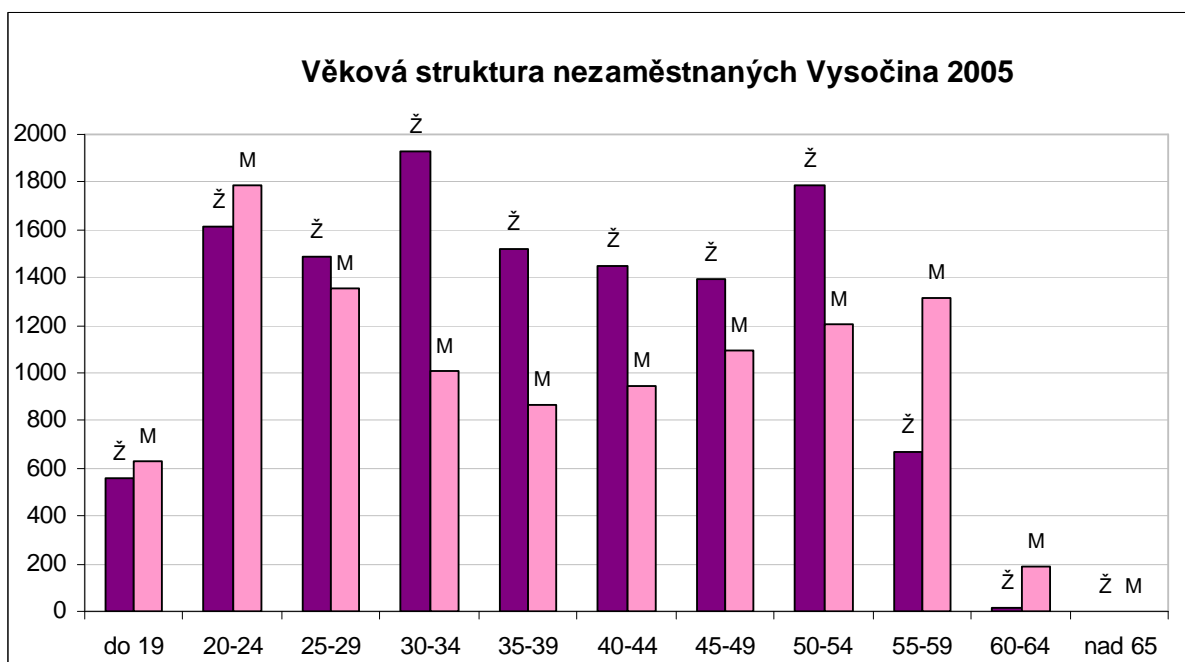
Důvody špatné umístitelnosti uchazečů starších 50 let jsou následující:

- nechť zaměstnavatelů zaměstnávat tyto pracovníky z důvodu menší perspektivy, nižší pracovní výkonnosti v pracovním procesu a vyšších nároků na mzdu, vyšší nemocnosti, krátké doby do důchodu a menší fyzické zátěže
- jejich kvalifikace neodpovídá požadavkům zaměstnavatelů
- zaběhlé pracovní návyky z dřívějších ekonomických podmínek, nechť těchto uchazečů učit se novým pracovním návykům a přizpůsobovat se novým pracovním podmínkám
- menší ochota těchto pracovníků, původně převážně z vesnic, dojíždět do zaměstnání, resp. směnovat

Obr. 26: Věková struktura nezaměstnaných na Vysočině – procentuální vyjádření

Obr. 27: Věková struktura nezaměstnaných mužů a žen na Vysočině – absolutní vyjádření

Objem přímých zahraničních investic na Vysočině se může na první pohled jevit jako velmi nízký. Jejich podíl na celkových přímých zahraničních investicích v ČR činil na konci roku necelá tři procenta. V mezikrajském srovnání by to znamenalo 9. místo. Z hlediska dynamiky vývoje tento výsledek vůbec není špatný, zatímco v ČR došlo během let 2000 až

2003 k nárůstu přímých zahraničních investic o 42 % na Vysočině to bylo, díky nízké srovnávací základně, o 120 % (zdroj ČSÚ Jihlava).

Průmyslové zóny, které se v kraji vyskytují a které by mohly do budoucna znamenat příchod nových investorů, se nacházejí v různém stádiu stavební či investorské připravenosti. Jedná se o průmyslové zóny obcí a měst především na Třebíčsku, ty bohužel nemají kromě zájmu ze strany místních podnikatelů nasmlouvaného žádného většího investora (zdroj Úřad práce Jihlava).

5. VÝSLEDKY A DISKUZE

Jednou z dílčích výhod České republiky, zděděnou z časů socialistického hospodářství, je relativně vyrovnaná ekonomická úroveň jednotlivých regionů. Oproti některým tranzitivním ekonomikám, např. Slovensko, Rumunsko i stávajícím zemím Evropské unie, např. Německo, Itálie, Řecko je úroveň regionálních disparit v České republice poměrně nízká. I přes tuto skutečnost je nepochybné, že regionální rozdíly v České republice existují a mají tendenci se neustále prohlubovat (Kouba a Rozmahel, 2003).

Tento jev lze poměrně snadno vysledovat i v kraji Vysočina, u kterého míra registrované nezaměstnanosti v roce 2005 dosáhla sedmé nejnižší hodnoty v celé České republice. Avšak v případě jednotlivých okresů je zřejmé, že například hodnota okresu Třebíč byla vysoko nad republikovým průměrem, zatímco Pelhřimov naopak patřil k okresům s nejnižší mírou nezaměstnanosti

Jednou z nejvíce nezaměstnaností ohrožených skupin se dlouhodobě stále jeví obyvatelé okrajových částí regionů. Ti, v důsledku špatného stavu dopravní obslužnosti, kdy dochází k rušení neekonomických linek a úpravě jízdních řádů, zvyšuje se cena dopravného a v neposlední řadě je to neodpovídající spádovost dopravy, se stále hůře dopravují do vzdáleného zaměstnání. Navíc v těchto oblastech chybí prosperující dominantní zaměstnavatel, který by trh práce daného regionu pozitivně ovlivňoval.

Další v současné době velmi ohroženou skupinou uchazečů jsou dlouhodobě nezaměstnaní, tedy uchazeči evidovaní na úřadech práce déle než 1 rok. Patří sem zejména uchazeči starší 50 let, mladiství a absolventi škol, ženy s malými dětmi a uchazeči, které je možno zařadit mezi nepřízpůsobivé.

SWOT analýza kraje Vysočina

Silné stránky:

- kvalitní a čisté životní prostředí, což z kraje činí turisticky atraktivní oblast
- dobré silniční a železniční spojení z hlediska národního a evropského
- příznivá věková struktura obyvatel a vysoká střední délka života
- nízký stupeň kriminality
- poměrně výhodná pozice v rámci České republiky

Slabé stránky:

- rozdrobená sídelní struktura s vysokým podílem malých obcí a v souvislosti s tím i horší dopravní obslužnost
- malá ekonomická výkonnost
- nízké mzdy
- vysoký podíl zaměstnanců v zemědělství a nízký podíl ve službách
- chybí kvalitní propojení okresních měst spojení severní části kraje s jižní
- málo ubytovacích zařízení
- absence vysokých a vyšších odborných škol

Příležitosti:

- rozvoj turistiky, zvýšení podílu zaměstnanců v sektoru služeb
- dobrá základna pro perspektivní automobilový průmysl

Hrozby:

- minimální příchod nových zahraničních investorů
- cizinci na trhu práce

Návrhy a doporučení**1. Zlepšení dopravní obslužnosti**

Jedním z nejzávažnějších problémů je dopravní obslužnost odlehlejších oblastí k větším městům, s níž je spjata vysoká nezaměstnanost v těchto oblastech. Mnohým občanům se tak nevyplácí do zaměstnání dojíždět a proto raději zůstávají doma nezaměstnaní. Možným řešením by bylo poskytování příspěvků na dopravu či určitých slev, které by poskytovaly obecní úřady v součinnosti s úřady práce a zaměstnavateli.

Oprava místních komunikací či výstavba nových silnic spojujících větší města a propojení jižní části kraje se severní by mohlo mít pozitivní vliv na rozhodování investorů o případném vstupu na Vysočinu.

2. Zlepšení vzdělanostní struktury

Na základě analýzy trhu práce vyplývá, že ve sledovaném regionu existuje nerovnováha na trhu práce. Poptávka je po dělnických profesích jako je zámečnick, frézař či soustružník,

velmi dobrá je i umístitelnost středoškoláků a vysokoškoláků strojírenských oborů. Naopak je přebytek absolventů ekonomických oborů středních škol, kadeřnic, kuchařů, číšníků, cukrářů, automechaniků a opravářů zemědělských strojů. Úřady práce, školské úřady a zaměstnavatelé by měli spolu více spolupracovat a odbourávat tuto nerovnost. Úřady práce by měly soustavně monitorovat místní trh práce a více spolupracovat se školami při vytváření takových oborů, kterých je na místním trhu třeba a snažit se utlumit obory, jejichž pracovníky je trh přesycen.

Z důvodu odlivu vysokoškolsky vzdělaných by mělo město více spolupracovat s vysokými školami a zřizovat tak pobočky některých oborů, jejichž pracovní síla na trhu práce chybí a je po ní poptávka. Studenti by tak získali vzdělání v místě bydliště a zvýšil by se tím i předpoklad, že zde najdou pracovní uplatnění.

3. Větší praxe studentů

Zavedením delších povinných praxí již během studia by studenti získali větší praktické zkušenosti a byli tak lépe adaptibilní na trhu práce.

4. Přliv investic

Obce by mohli přilákat potenciální investory vytvořením zvýhodněných podmínek pro investování, například formou prodeje či pronájmu pozemků za nižší ceny.

5. Výstavba nových ubytovacích zařízení

Kraj je velmi atraktivní jak z hlediska letní, tak i zimní turistiky a má mnoho zajímavých kulturních památek. Avšak problémem je ubytování. Hosté nemají, kde přenocovat, provádí jednodenní výlety formou výjezdů z měst, kde jsou jim nabízeny kvalitnější služby. Výstavbou nových ubytovacích zařízení a zkvalitněním služeb cestovního ruchu by došlo nejen ke zvýšení zaměstnanosti v tomto sektoru, ale i k přílivu nových finančních prostředků a dalšímu rozvoji cestovního ruchu v kraji.

6. Možnost využívání finančních prostředků z EU

Aktivní spolupráci mezi jednotlivými úřady práce, místní samosprávou, vzdělávacími institucemi a zaměstnavateli by měly vznikat projekty za účelem snižování nezaměstnanosti v kraji. Přičemž financování těchto projektů by bylo zčásti možné prostřednictvím strukturálních fondů Evropské unie.

7. Doporučení úřadům práce

- aktivněji vyhledávat možnosti uplatnění na trhu práce pro rizikové skupiny uchazečů za pomoci nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti

- s větším důrazem prosazovat u zaměstnavatelů vytváření vhodných pracovních míst pro nejrizikovější skupiny – dlouhodobě nezaměstnané a občany se změněnou pracovní schopností
- aktivně vyhledávat subjekty s předpokládaným uvolňováním pracovníků a následně zjišťovat dopad na nezaměstnanost v postižené oblasti za účelem jeho potlačení
- pravidelná aktualizace monitoringu zaměstnavatelů ve spolupráci se zaměstnavateli a příslušnými orgány státní správy
- lépe a účelněji využívat jednotlivé nástroje aktivní politiky zaměstnanosti

8. Možná legislativní doporučení

- úprava nevyhovující struktury školství
- nahradit neustále přetrvávající zákonné bariéry v poskytování vzájemné informovanosti mezi orgány státní správy provázanými datovými informacemi s úřady práce
- sjednotit a lépe propojit vzájemnou přístupnost databází mezi orgány státní správy formou legislativních kroků, zejména s orgány správy sociálního zabezpečení, finančními úřady a sociálními odbory obcí s rozšířenou působností z důvodu lepší kontrolovatelnosti čerpání sociálních dávek a dotací
- zjednodušit pravidla pro možný tvrdší postup proti nezaměstnaným, kteří se soustavně vyhýbají pracovnímu poměru
- zakotvit právní odpovědnost zadavatelů obchodních smluv za nelegální zaměstnávání cizinců dodavatelské firmy
- zajištění koncepce návaznosti a vzájemné provázanosti aktivit politiky zaměstnanosti a plánovaných projektů v rámci čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu (zdroj Úřad práce Jihlava)

6. ZÁVĚR

Tato bakalářská práce srovnává a analyzuje strukturu nezaměstnanosti v jednotlivých okresech kraje Vysočina – Jihlavsko, Havlíčkovobrodsko, Pelhřimovsko, Třebíčsko a Žďársko a dále srovnává hodnoty kraje s celorepublikovými statistikami.

I když Vysočina patří ke krajům s průměrnou mírou nezaměstnanosti, lze velmi snadno vysledovat regionální rozdíly. Okres Pelhřimov patří k okresům s nejnižší mírou nezaměstnanosti v celé České republice, oproti tomu okres Třebíč má míru registrované nezaměstnanosti vysoko nad republikovým průměrem.

Z hlediska profesní struktury je nejvíce uchazečů v evidenci úřadů práce vyučeno ve strojírenských a textilních oborech a ve stavebnictví. Mezi nejrizikovější skupiny patří absolventi škol a mladiství, kde nabídka volných pracovních míst neodpovídá jejich vzdělanostní struktuře. Další rizikovou kategorií jsou občané se změněnou pracovní schopností, pro které je nabídka volných pracovních míst trvale nedostatečná, jak z hlediska struktury, tak z hlediska počtu těchto úzce specializovaných míst. Specifikem pro kraj je vysoká nezaměstnanost obyvatel okrajových částí regionů.

Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání je alarmující v neprospěch uchazečů se základním a nižším stupněm vzdělání, především u kategorie vyučení. Z hlediska věkové struktury lze konstatovat, že u mladistvích a uchazečů nad 55 let převažuje nezaměstnanost mužů, zatímco od 30 do 55 let je výrazně vyšší nezaměstnanost žen.

Závěrem lze říci, že nezaměstnanost se stává závažným problémem ve všech oblastech České republiky. A proto je snižování nezaměstnanosti, zejména nedobrovolné jedním ze základních cílů makroekonomické politiky každého státu.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BUCHTOVÁ, B., ŠMAJS, J., KÁRNÍK, Z., NOVÁČEK, M., FUCHS, K., BOLELOUCKÝ, Z., ŠVARANCA, J. *Nezaměstnanost. Psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN: 80-247-9006-8.
2. DUFEK, J. Vývoj nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji České republiky v souvislostech se sociálně demografickými podmínkami. In *Firma a konkurenční prostředí 2002 – Sekce 3. Kvantitativní metody v hospodářství*. Brno: KONVOJ, s.r.o., 2002, s.31-41. ISBN: 80-7302-033-5.
3. KLIKOVÁ, CH., KOTLÁN, I. *Hospodářská politika*. Ostrava: SOKRATES, 2003. ISBN: 80-86572-04-8.
4. KLÍMA, J. *Makroekonomie*. Brno: B.I.B.S., a.s., 2004. ISBN: 80-86575-71-3.
5. KOUBA, L., ROZMAHEL, P. Identifikace a zhodnocení faktorů přispívajících ke vzniku a přetrvávání mzdových rigidit na regionálních trzích práce. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*. Brno: MZLU, 2003. Sv. LI, č.6., s. 223-230. ISSN: 1211-8516.
6. KUCHAR, P. Dlouhodobá nezaměstnanost jako životní styl. In SIROVÁTKA, T., MAREŠ, P. (eds.). *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 139-148. ISBN: 80-210-3048-8.
7. ŠVARCOVÁ, J., HÝBLOVÁ, E. *Ekonomie – stručný přehled, 2005/2006*. Zlín: CEED, 2005. ISBN: 80-903433-1-7.
8. Český statistický úřad Jihlava, Charakteristika kraje, dostupná z WWW: <<http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/kraj>>.
9. Úřad práce Havlíčkův Brod, Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2005, interní dokument.
10. Úřad práce Jihlava, Analýza stavu a vývoje trhu práce v kraji Vysočina za rok 2005, dostupná z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ji_info/stat>.
11. Úřad práce Jihlava, Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jihlava za rok 2005, dostupná z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ji_info/stat>
12. Úřad práce Pelhřimov, Zpráva o situaci na trhu práce v roce 2005, interní dokument.
13. Úřad práce Třebíč, Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2005 okres Třebíč, interní dokument.

14. Úřad práce Žďár nad Sázavou, Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2005 v okrese Žďár nad Sázavou, interní dokument.

8. SEZNAM TABULKOVÝCH PŘÍLOH

Tab. 1: Základní údaje

Tab. 2: Uchazeči o zaměstnání v jednotlivých okresech kraje a v kraji během let 2001-2005
(1. část)

Tab. 3: Uchazeči o zaměstnání v jednotlivých okresech kraje a v kraji během let 2001-2005
(2. část)

Tab. 4: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání v roce 2005

Tab. 5: Věková struktura uchazečů o zaměstnání v roce 2005 – absolutní vyjádření

Tab. 6: Věková struktura uchazečů o zaměstnání v roce 2005 – procentuální vyjádření

Tab. 7: Přehled zaměstnanosti v kraji Vysočina podle oborů – absolutní vyjádření

Tab. 8: Přehled zaměstnanosti v kraji Vysočina podle oborů – procentuální vyjádření

PŘÍLOHA

Tab. 1: Základní údaje (k 1.1.2005) (zdroj ČSÚ)

	Kraj celkem	v tom okresy				
		Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou
Rozloha v km²	6 796	1 265	1 180	1 290	1 509	1 552
Procentuální vyjádření v rámci kraje	100	18,61	17,36	18,98	22,20	22,84
Počet obyvatel	510 767	94 919	109 004	72 339	116 209	118 296
Procentuální vyjádření v rámci kraje	100	18,58	21,34	14,16	22,75	23,16
Hustota obyvatel	75,16	75,03	92,38	56,08	77,01	76,22
Počet přistěhovaných	4 681	1 301	1 775	986	1 075	894
Počet vystěhovaných	3 759	1 062	1 082	755	1 245	965
Počet obcí	704	120	121	120	172	171
Průměrná hrubá měsíční mzda v Kč	16 748	15 732	18 828	16 066	15 467	16 252
Zaměstnanci celkem ¹⁾	131 375	23 067	38 218	19 371	22 598	28 121
Počet jednotek v RES celkem	95 715	17 224	20 372	14 839	21 788	21 492
soukromí podnikatelé vč. rolníků a osob podnikajících podle zvláštních předpisů	78 925	14 221	16 326	12 338	18 061	17 979
státní podniky	15	1	5	4	2	3
obchodní společnosti	6 308	1 165	1 540	858	1 448	1 297
družstva	555	174	111	70	92	108

1) ekonomické subjekty podnikatelské sféry s 20 a více zaměstnanci (v odvětví finanční prostředkování bez ohledu na počet zaměstnanců)

a všechny organizace nepodnikatelské sféry; vše se sídlem na území okresu

PŘÍLOHA

Tab. 2: Uchazeči o zaměstnání v jednotlivých okresech kraje a v kraji během let 2001-2005 (1. část) (zdroj ÚP Jihlava)

	Uchazeči o zaměstnání neumístění celkem	Registrovaná míra nezaměstnanosti v %	Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání						Volná pracovní místa celkem	z toho pro občany se ZPS	Počet uchazečů na 1 volné místo
			ženy	%	občané se změněnou pracovní schopností	%	absolventi škol	%			
Vysočina											
2001	18196	7,0	9355	51,41	2604	14,31	2354	12,94	2797	48	6,5
2002	20548	8,3	11254	54,77	2958	14,40	3109	15,13	2267	98	9,5
2003	23841	9,2	12576	52,75	3250	13,63	2936	12,31	1317	31	18,1
2004	24531	8,9	13116	53,47	3535	14,41	2581	10,52	1273	65	19,3
2005	22814	8,2	12424	54,46	3594	15,75	2203	9,66	1913	56	11,9
index 2005/2001	125,4	1,2	132,8	3,05	138,0	1,44	93,6		68,4	116,7	183,1
Havl. Brod											
2001	2571	5,5	1469	57,14	423	16,45	427	16,61	253	-	10,2
2002	3112	6,7	1745	56,07	440	14,14	438	14,07	179	-	17,4
2003	3538	7,7	2010	56,81	469	13,26	449	12,69	145	-	24,4
2004	3604	7,0	2028	56,27	515	14,29	458	12,71	150	2	24,0
2005	3050	5,8	1758	57,64	540	17,70	254	8,33	404	3	9,1
index 2005/2001	118,6	0,4	119,7	0,50	127,7	1,25	59,5	-8,28	159,7	-	89,2
Jihlava											
2001	3305	5,8	1687	51,04	417	12,62	377	11,41	941	4	3,5
2002	4001	6,9	1970	49,24	518	12,95	577	14,42	606	8	6,6
2003	4700	8,2	2337	49,72	603	12,83	621	13,21	446	2	10,5
2004	4639	7,5	2424	52,25	627	13,52	425	9,16	499	4	9,3
2005	4335	6,8	2315	53,40	669	15,43	368	8,49	552	10	7,9
index 2005/2001	131,2	1,0	137,2	2,36	160,4	2,82	97,6	-2,92	58,7	250,0	225,7

PŘÍLOHA

Tab. 3: Uchazeči o zaměstnání v jednotlivých okresech kraje a v kraji během let 2001-2005 (2. část) (zdroj ÚP Jihlava)

	Uchazeči o zaměstnání neumístění celkem	Registrovaná míra nezaměstnanosti v %	Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání						Volná pracovní místa celkem	z toho pro občany se ZPS	Počet uchazečů na 1 volné místo
			ženy	%	občané se změněnou pracovní schopností	%	absolventi škol	%			
Pelhřimov											
2001	1373	3,7	672	48,94	212	15,44	213	15,51	420	3	3,3
2002	1665	4,5	852	51,17	223	13,39	291	17,48	432	4	3,9
2003	2060	5,5	1078	52,33	289	14,03	221	10,73	314	5	6,6
2004	2211	5,6	1162	52,56	365	16,51	190	8,59	490	26	4,5
2005	1965	4,9	1076	54,76	343	17,46	179	9,11	447	28	4,4
index 2005/2001	143,1	1,2	160,1	5,81	161,8	2,01	84,0	-6,40	106,4	933,3	133,3
Třebíč											
2001	6599	11,5	3406	51,61	746	11,30	805	12,20	525	17	12,6
2002	7570	13,5	4018	53,08	860	11,36	1039	13,73	601	76	12,6
2003	8258	14,0	4432	53,67	887	10,74	958	11,60	221	15	37,4
2004	8374	13,8	4495	53,68	944	11,27	828	9,89	358	25	23,4
2005	8083	13,0	4424	54,73	970	12,00	794	9,82	275	10	29,4
index 2005/2001	122,5	1,5	129,9	3,12	130,0	0,70	98,6	-2,38	52,4	58,8	233,3
Žďár n S.											
2001	4348	7,2	2121	48,78	806	18,54	532	12,24	658	24	6,6
2002	5200	8,5	2669	51,33	917	17,63	764	14,69	449	10	11,6
2003	5285	8,9	2719	51,45	1002	18,96	687	13,00	191	9	27,7
2004	5703	8,9	3007	52,73	1084	19,01	680	11,92	219	8	26,0
2005	5381	8,9	2851	52,98	1072	19,92	568	10,56	304	5	17,7
index 2005/2001	123,8	1,7	134,4	4,20	133,0	1,38	106,8	-1,68	46,2	20,8	268,2

PŘÍLOHA

Tab. 4: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání v roce 2005 (zdroj ČSÚ)

2005	Počet uchazečů celkem	základní vzdělání	vyučení	vyučení s maturitou	úplné střední všeobecné s maturitou	úplné střední odborné s maturitou	vyšší	vysokoškolské
celkem								
Havlíčkův Brod	3050	606	1513	142	111	539	36	103
Jihlava	4335	1096	2006	159	136	761	24	153
Pelhřimov	1965	350	1055	111	57	300	18	74
Třebíč	8083	1555	4278	403	199	1362	48	238
Žďár nad Sázavou	5381	929	2837	275	174	922	64	180
Vysočina	22814	4536	11689	1090	677	3884	190	748
ČR	510416	156500	226304	19936	14725	72989	2860	17102
ženy								
Havlíčkův Brod	1758	333	844	71	69	374	22	45
Jihlava	2315	583	924	87	106	528	19	68
Pelhřimov	1076	200	537	56	41	198	12	32
Třebíč	4424	885	2115	186	136	970	39	93
Žďár nad Sázavou	2851	537	1315	129	124	635	39	72
Vysočina	12424	2538	5735	529	476	2705	131	310
ČR	265631	83651	105933	9663	9844	46977	1881	7682
muži								
Havlíčkův Brod	1292	273	669	71	42	165	14	58
Jihlava	2020	513	1082	72	30	233	5	85
Pelhřimov	889	150	518	55	16	102	6	42
Třebíč	3659	670	2163	217	63	392	9	145
Žďár nad Sázavou	2530	392	1522	146	50	287	25	108
Vysočina	10390	1998	5954	561	201	1179	59	438
ČR	244785	72849	120371	10273	4881	26012	979	9420

PŘÍLOHA

Tab. 5: Věková struktura uchazečů o zaměstnání v roce 2005 – absolutní vyjádření (zdroj ČSÚ)

2005	Počet uchazečů celkem	do 19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	nad 65	průměrný věk
celkem													
Havlíčkův Brod	3050	137	432	342	392	290	316	353	400	348	39	1	39,0
Jihlava	4335	207	577	551	549	463	469	464	622	399	33	1	38,5
Pelhřimov	1965	91	270	246	255	181	202	205	288	209	18	0	38,7
Třebíč	8083	457	1257	990	1051	870	840	866	1033	644	73	2	37,5
Žďár nad Sázavou	5381	298	863	709	690	581	573	598	647	378	44	0	37,1
Vysočina	22814	1190	3399	2838	2937	2385	2400	2486	2990	1978	207	4	37,9
celá ČR	510416	27092	69438	62327	62515	52697	52451	55490	70847	50735	6679	145	38,6
ženy													
Havlíčkův Brod	1758	68	206	196	289	210	198	199	252	136	3	1	38,4
Jihlava	2315	109	276	300	356	287	266	242	354	116	9	0	37,8
Pelhřimov	1076	43	136	140	167	113	121	122	164	70	0	0	38,0
Třebíč	4424	204	599	495	700	556	519	499	654	193	3	2	37,5
Žďár nad Sázavou	2851	138	397	354	415	353	348	330	362	151	3	0	37,3
Vysočina	12424	562	1614	1485	1927	1519	1452	1392	1786	666	18	3	37,7
ČR	265631	12751	30756	31381	38045	31572	30348	30968	40479	18606	637	88	38,4
muži													
Havlíčkův Brod	1292	69	226	146	103	80	118	154	148	212	36	0	39,6
Jihlava	2020	98	301	251	193	176	203	222	268	283	24	1	39,2
Pelhřimov	889	48	134	106	88	68	81	83	124	139	18	0	39,4
Třebíč	3659	253	658	495	351	314	321	367	379	451	70	0	37,5
Žďár nad Sázavou	2530	160	466	355	275	228	225	268	285	227	41	0	36,9
Vysočina	10390	628	1785	1353	1010	866	948	1094	1204	1312	189	1	38,1
ČR	244785	14341	38682	30946	24470	21125	22103	24522	30368	32129	6042	57	38,8

PŘÍLOHA

Tab. 6: Věková struktura uchazečů o zaměstnání v roce 2005 - procentuální vyjádření

2005	do 19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	nad 65
celkem											
Havlíčkův Brod	4,49	14,16	11,21	12,85	9,51	10,36	11,57	13,11	11,41	1,28	0,03
Jihlava	4,78	13,31	12,71	12,66	10,68	10,82	10,70	14,35	9,20	0,76	0,02
Pelhřimov	4,63	13,74	12,52	12,98	9,21	10,28	10,43	14,66	10,64	0,92	0,00
Třebíč	5,65	15,55	12,25	13,00	10,76	10,39	10,71	12,78	7,97	0,90	0,02
Žďár nad Sázavou	5,54	16,04	13,18	12,82	10,80	10,65	11,11	12,02	7,02	0,82	0,00
Vysočina	5,22	14,90	12,44	12,87	10,45	10,52	10,90	13,11	8,67	0,91	0,02
celá ČR	5,31	13,60	12,21	12,25	10,32	10,28	10,87	13,88	9,94	1,31	0,03
z toho ženy											
Havlíčkův Brod	49,64	47,69	57,31	73,72	72,41	62,66	56,37	63,00	39,08	7,69	100,00
Jihlava	52,66	47,83	54,45	64,85	61,99	56,72	52,16	56,91	29,07	27,27	0,00
Pelhřimov	47,25	50,37	56,91	65,49	62,43	59,90	59,51	56,94	33,49	0,00	0,00
Třebíč	44,64	47,65	50,00	66,60	63,91	61,79	57,62	63,31	29,97	4,11	100,00
Žďár nad Sázavou	46,31	46,00	49,93	60,14	60,76	60,73	55,18	55,95	39,95	6,82	0,00
Vysočina	47,23	47,48	52,33	65,61	63,69	60,50	55,99	59,73	33,67	8,70	75,00
ČR	47,07	44,29	50,35	60,86	59,91	57,86	55,81	57,14	36,67	9,54	60,69
z toho muži											
Havlíčkův Brod	50,36	52,31	42,69	26,28	27,59	37,34	43,63	37,00	60,92	92,31	0,00
Jihlava	47,34	52,17	45,55	35,15	38,01	43,28	47,84	43,09	70,93	72,73	100,00
Pelhřimov	52,75	49,63	43,09	34,51	37,57	40,10	40,49	43,06	66,51	100,00	0,00
Třebíč	55,36	52,35	50,00	33,40	36,09	38,21	42,38	36,69	70,03	95,89	0,00
Žďár nad Sázavou	53,69	54,00	50,07	39,86	39,24	39,27	44,82	44,05	60,05	93,18	0,00
Vysočina	52,77	52,52	47,67	34,39	36,31	39,50	44,01	40,27	66,33	91,30	25,00
muži ČR	52,93	55,71	49,65	39,14	40,09	42,14	44,19	42,86	63,33	90,46	39,31

PŘÍLOHA

Tab. 7: Přehled zaměstnanosti v kraji Vysočina podle oborů – absolutní vyjádření (zdroj ÚP Jihlava)

obor/okres	Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou	Vysočina
zemědělství, lesnictví	3346	3188	6046	4203	3687	20470
potravinářství	1810	3285	1241	2667	1790	10793
textilní průmysl	2032	2097	2775	2441	1427	10772
dřevařský průmysl	701	2134	2637	1207	728	7407
strojírenství	6181	10694	5091	5212	11244	38422
elektro	1381	2069	845	2355	2603	9253
stavebnictví	1863	3025	1887	3308	2067	12150
obchod, služby	2950	6050	2600	7741	3527	22848
doprava, spoje	2619	4175	1157	3249	1503	12703
ostatní	15063	16275	10442	14512	12416	68708
celkem	37946	52992	34721	46895	40992	213526

Pozn.: ostatní = fyzické počty zaměstnanců ve zdravotnictví, školství, veřejné správě, ve výzkumu a vývoji, ve zpracování dat, v oblasti peněžnictví a pojišťovnictví, ve vydavatelství a v tisku, v rekreační a sportovní činnosti a v kultuře

Tab. 8: Přehled zaměstnanosti v kraji Vysočina podle oborů – procentuální vyjádření

obor/okres	Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou	Vysočina
zemědělství, lesnictví	9	6	17	9	9	10
potravinářství	5	6	4	6	4	5
textilní průmysl	5	4	8	5	3	5
dřevařský průmysl	2	4	8	3	2	3
strojírenství	16	20	15	11	27	18
elektro	4	4	2	5	6	4
stavebnictví	5	6	5	7	5	6
obchod, služby	8	11	7	17	9	11
doprava, spoje	7	8	3	7	4	6
ostatní	40	31	30	31	30	32
celkem	100	100	100	100	100	100

Pozn.: ostatní = fyzické počty zaměstnanců ve zdravotnictví, školství, veřejné správě, ve výzkumu a vývoji, ve zpracování dat, v oblasti peněžnictví a pojišťovnictví, ve vydavatelství a v tisku, v rekreační a sportovní činnosti a v kultuře